

Löwinger A. és Társa

papir-kereskedése Pesten, hatvani-utca 6. sz., a „tanulóhoz“

ajánlja a következő alkalmi cikkeket: Levélpapírok. 100 db. nével dombornyomat 50 kr. 100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft., 1 ft. 20 kr.

Látogató-jegyek à la Minute. Színes nyomtatn 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.

Levélpesét-bélyegek. 1000 db. aranynyomatu 2 ft. 50 kr. 1000 » veres 2 ft. 75 kr.

Uri-utca 1-80 sz.

Legujabb női-ruha-kelmék bámulatos olcsón! Hamburger Adolf üzletében PEST, uri-utca 1. sz. párisi ház.

Mellbetegeket

értesítem arról, miszerint mell-betegségek, különösen mellfájás, rekedtség, köhögés, nehézség lélegzés, egy igen szakértő és gyakorolt hasonzenyvi orvos által sikeresen gyógyíthatnak.

Rendelvényi órák: délután 2-től 4-ig. Balvány-utca 6. szám, 2. emelet (ezelőtt vézél-ut. 24-ik szám.)

ERNST L., homiopath-orvos és szülész.

Biztos nyeresemény.

Csak 11 ft. 50 kr. az ára nálunk minden további felfizetés nélkül egy darab részvényjegyre, melylyel

1839. Rothschild-féle sorsjegyre, 220,000; 50,000; 25,000; 10,000 ft. nyeresemnyre lehet játszani.

E sorsjegyekből egészenben még csak 5 húzás leend, melyben minden sorsjegy feltétlenül ki fog húzatni.

Politzer Zsigmond és társa bankháza Pesten, fürdő-utca 1-ső sz. alatt.

Vidéki megrendelések azonnal fogantositatnak. 1196 (3-25)

Figyelmeztetés a szülőknek!

Ezzel a t. cz. szülőknek figyelmében ajánlom az általam évök óta készített és sikerrel használt „Gilisza-csokoládét“

mely nemcsak biztos hatása által minden ily nemü találmányt fölülmul, de egyszermind a gyermekeknek kellemes ízénél fogva igen könnyen beadható; lehet szárazon, tejben vagy vízben felolvasztva más étel közé keverve beadni, a nélkül, hogy áltálal legkevésbé is vesztené hatásából.

1 db. 15 kr., 6 db. 72 kr., 12 db. 1 ft. 20 kr., postán küldve 10 krral több. 1144 (13-26)

Sipőcz István, gyógyszerész Pécsaett. Kapható Pesten: Schopf és Brezsaný uraknál, Mária Vercia-utca.

KERTÉSZ ÉS EISERT PESTEN az őszi idényre alkalmas cikkek

Samovárok 3.50-4.50 frtg. valdói oroszok 12-35 frtg. Thea-üstök Berezilius lámpákkal 10-20 forintig.

Thea-üstök 1-12 ostésának 2.50-15 frtg. Thea-lámpák fényáramú plámból minden nagyságban 1 frtől 10 frtg. fából készülték 3.50-15 frtg. Thea-asztalok 15 frt. Thea-székrek paklong, alpacas és chinai esztából 30 krtól 3.50 frtg. Thea-golyók, tojás-fókák, tojás-fókák, gyors-fókák, gyors-fókák, thea-szelenczék, palackok és szekrények stb.

Franczia forraló-szesz-lámpa (Rechaud à flamme torré). Ezen új találmány — melytől egy kis kátrólé-alkoholnak nevezhető — lámpa töltésnél használaton elégséges borszeszrel egyszerre töltetik meg, a egy oly alvanyal van ellátva, melyre bármely nagyságú edényt állíthatnak, azt sugar alakú lángokkal heven kővel, gyorsan megforrasztják, bármely nemű folyadékot, hihetetlen gyorsan forral fel. Ajánljuk emel fogva ezen lámpát mindenkinek. Thea, kávé s a v. készíthetők: a borszesz-szárazonként pedig különösen olaj szuszamánál, ahol tűzrel rakatni vagy rá nem érnak, vagy körülményesnek találják. Árak következők: kishetek 2.75, nagyobbak 3., nagyok 3.50 darabban, egy kis kátrólé 1.75, egy thea-kávé 1.75, utolsó Rechaud minden nagysággal 3.50.

Légvonal-mentő pamut-hengerek, az eddig ismeri egyetlen előkészítet, melynek segítségével ablakok és ajtóknál a légvonalat tökéletesen el lehet zárni. Egy kőbőnyű-géppel ablaknak olajszal kőrelből 50 krtól 50 krtól, a melyeknél utastás szerint igen könnyen alkalmazhatók. A hengerek árai, alakokra való hátrak 4 kr., hátrak 5 kr., aljakra való hátrak 6 és 10 kr., hátrak 7 és 11 kr. drág. Hátrák egy ablak elzárásának munkáját 30 krtól számítanak.

Angol rugany eső-öltönyök és kőpányok. Öltönyök feketék fejfedővel 10.75-20, finom vilkosak 15-25 frtg. Lapos vagy ék kőpányok kőpányokkal és fejfedővel 17-27 frtg.

Rugany felcipők gyermeknek, lámpák, hűtők és árak részben, nagyokhoz képest, párja 85 krtól 1.40 frtg. legfinomabb angol sarkas kőpány hűtő felcipők párja 2 frt.

Rugany légrárnák 3.50, 5.50, ágytakarók gyermeknek és bélegok számára 30 krtól 5 frtg. Rugany alvóvetőcsendők és egyéb chitragikus szerek. Rugany esernyők 9.50.

Esernyők pamutvetőből 1.50, 1.75, alpaca 3.25, 4 frtg. ládák 5.15, 7.50, gredonlepek 6.50, 10.50, tősekké borsárok 10.50 15 frtg.

Angol legging, a lábtyű (Ca-machien) igen csinos. Angolban általános használatban lévő neme, lovagló, vadászok, gazdáknak, sőt nedves idő alkalmával a városban is ajánlandó. Amerikai bőrvászonból párja 4 frt. fűnyas szőrszabari-bőrrel párja 6.50, 7.50.

Angol, mindennemű lábbelibe rakható dugasz-lámpák, kőpányok, párja 45, 60 kr. 1 frtg. Angol utazó-plaidok 8-12 frtg. Gazdasági lámpások, olaj-lámpák, tűz és törés ellen mentőek, 1.90, 2.60, 3.40.

Angol kőlámpások különféle ostészek nemekben 75 kr., 1.60, 2.30, 6 frtg. Angol, seccnel használható lámpák 4 ft. Acél díó-török 60, 90 kr., 2.40. Angol gyermekoptató-szülőkészítők és által Londonban 1 frt. Legjobb Feszítőkész, az anyamellék, alaktól és miközött illőve természetesen utazók, darabja 3.50.

Lovagló-szerek, angol disznóbir nyergék 15 frttől 30 frtg. kantarók, kengyelvas és angol szíjak, terhelők, kötőfékek, kengyelvasak, zablik, sakanytyúk s a t. Irásbeli megbízásoknál, azaz árak körülbelüli meghatározást kérjük. Meg nem felelő tárgyak visszaküldhetők. Raktárunk új kimerítő árjegyzékét kívánatna börtvenye küldjük el.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politika Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politika Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politika Ujdonságokk illetleg: Egy négyzer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyezeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket előfog Bécsben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22 és Hasenstejn és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Kármán Fannija.

Kármán arczépe után, melyet mult számunkban mutattunk be olvasóinknak, ma a Fanniét közöljük, azét a szépleklü szenvedőt, kit Kármán által közrebocsátott hagyományai halhatatlanná tettek, örök helyet biztosítván neki nemcsak irodalom-történetünkben, hanem az érző szívek emlékezetében s rokonszenvében is.

Kármán arczépe teljesen hiteles, bár csaknem gyermek-ifju arczával, gyürüs fürteivel eszményítettnek látszik. A mint Vörösmarty, Eger első énekében, muzsája egyik kedvenczét az ifju Petőt leírja, kinek a süvegére rátűzött fehér toll

„rózsás arcokra vet árnyat, melyeken a komoly elszánás nagy gondolatával harcza vegyült szépség nagy lelke vonásait írja, s erre hogy olvasgát“ — ugy tünik föl előtünk Kármán nemes alakja, eszményi szépségében. De ismételjük, a kép hű és hiteles. Mi, Kármán írásainak Toldy által eszközölt kiadásából vetjük, hol Fanni ábrándos alakja is szembe van állítva vele.

Természetes, hogy ennél a hitelesség annál kétségesebb, minél kevésbbé van magának Fanninak létezése is megállapítva. Annyi igaz, hogy a kép egészen kifejezi Fanni lelkét, mely melegítő, megindító erővel kap meg s fájdalommal kéjjel tapad lelkünkbe. Ha élt Fanni, csak ilyen lehetett; csak ezek a szemek, csak ez a homlok, csak ezek az ajkak lehettek az övéi.

A képhez egészen méltó életrajzot akarunk adni. Adhatnánk e mást, mint azt a „Fanni Életét“ — melyet maga Kármán tűzött az ő Hagyományai, a „Napi jegyzések és levelek I—LXIII.“ élbe, az „Urania“-ban. Álljon itt az életrajz, ugy, a mint a mult század utolsó tizedében (s ezt ne felejtse el a mai olvasó!) írva és kiadva volt:

„Élek ezen alkalmatossággal — írja Kármán — arra a végre, hogy közöljem a

világgal egy ifju személynek életét, a kinek emlékezetét én örömet feltartanám, mivel én elmondhatom öfelőle, a mit Petrarca mondott Laurájáról: „A világ ötet nem esmérte, valamig véle birt, és csak azoknál esmértes, a kik itt maradtak, hogy ötet sirassák.“

Nem arra született ugyan ő, hogy csudálkozást indítson, de arra termett, hogy szeretetre buzdítsa fel azt, ki látta. Csendes és jó, teljes szeretettel, melyet mindég magában elzart, félénk, és kellemes volt az az asszonyi angyal, a kiről itt beszélék.

Édes anyját még ifju gyenge korában, dajkája karjain kisérte az elmulás helyére. Édes atya nem édes atya volt. Elfelejtett minden emberi s atyai érzékenységet, mert azt hitte, hogy a gyermek csak keménység-gel nevelhetetik jól, és nem tudta, hogy az a áldott lélek úgy jött ki, mint legjobb, a természet kezéből...

Szaporította az ő szenvedését még most' anyja is, a ki azon feljül, hogy atyja nem úgy tartotta mint leányát, még testvéreinek szolgálójává tette. Soha jó szót nem hallott ő, a ki mindennek jó szót adott. Parancsoló és retentő dörgő hang volt atyjának hangja, a melynek csak hallására is reszkettet. Ezért maradt magaviselesében valamely féllénkség, és maga visszahúzása. Ezen feljül valamely kedves melancholia, és szomorú hallgatás, melyet csak némely jobb barátnei előtt tett le.

Ennyi szenvedések megtanították mindazáltal, mint kell magát az ég rendelésének alá adni. A nyomorúságok soha le nem nyomták, még erősítették. Soha sem panaszkodott, csak néha a magánosságban folyt keservesen könyei, csak néha kívánczozott megboldogult anyjához.

Ezt a kedves lelket hozta előmbé egy szerencsés történet, tizenhatodik esztendejében. Ő, és én, egyszerre érzettük a szeretetnek boldog felindulását. Hogy is ne örült volna ez a szánakozásra méltó kedves lélek azon, hogy van még teremtés a nap alatt, a ki őtet szereti? De kevés ideig való nyájasságunkat is megkeserítette kegyetlen atya. Ez a tyrannus, a kinél esmérletlen volt minden érzékenység, hogy láthatta volna azt, hogy leánya boldog egy ötet szerető ifjunak karjai között, és el ne rontotta volna boldogságát, ő, a ki a szeretetet csak úgy esmérte, mint minden állat.

FANNI.

Ezt az elegyített boldogságot is nem soká érezhettük. A fátum minket egymástól elszakasztott. Ezt egyedül el nem viselhettem; ő, a kit a szeretetlenség hidege meg nem emésztett, elhervadt a szeretet édes melegében.

Az elválás után minden bű kettős erővel nyomta, mert nem volt, a ki azt véle osztotta volna. — Végre egy sebes forró hideg ágyba ejtette.

Közel a kétségbe-eséshez mentem, hogy legalább utolsó óráiban véle lehessenek, és tanúja vagyok én halálának, a mely ötlet énelőttöm örökké elfelejtetlenné teszi.

Halálos ágyában mutatta meg heroismusa magát egész méltóságába. Csendes szenvedéssel töltötte ki egész betegségét. Sőt, minthogy atyja, a kinek fájt, hogy leánya soha sem érzette azt, hogy ő atya, és a ki szorgalmatos ápolgatással akarta az életre visszahívni, és ez által helyre hozni vétkét: hogy atyját vigasztalja, ez a szelid lélek mosolygott, ha atyja bejött mosolygott, ha elment, holott szörnyű kínt szenvedett. — Egész betegségébe soha sem panaszkodott. — Néha ércéam nézett nedves szemekkel, és — csak énértem kívánt volna még élni. Így égett teste, és tekintete vigasztalatot mutatott. Mosolygott, mikor a halál közelgetett, mosolygott mikor meghalt, az én karjaim között!

Özvegynek.

Ugy szeretnék mulatni véled,
Derűs, sugáros tárgyakon;
Fűzni kedélyes, vig beszédet,
Boldog körben — mint egykoron...
De most, erről szó se lehet már
Veled szemben; már nem lehet;
Mint hegytetőn bús, ködölgő távol,
Tünődő öngyászod felett!

Felhőben, ködben, — azt ne gondold
Azért, hogy rád nem ismerek!
Ismerem a bűt; értem: mit mond
Az ősi táj s hervadt berek.
Nem félek már a fájdalomtól;
Magamnak is volt; van elég.
Gyász érte a gyászt, s ha panasz szól,
Fájó szív hallja meg előbb...

Bús özvegy, úgy tűnsz föl előttem,
Mint ott a pusztai kerti fák:
Egykor, virággal rakva bőven;
Lével sincs már, nem hogy virág!
Szegény, viharvert! vitorlából
A mi, egy-két főszlány maradt,
Míg fészéled, — a révtől távol,
Szenvedtél új vihar miatt.

De bár kövesen sorsod átka,
Mint barna árny, lépten, nyomon;
Nem léssz legyőzve, nem vagy árva,
Csak el ne oszögölj sorsodon.
Bizzál magadban, tőrj fenséggel;
Nézd, milyen vékony a fényő,
Hajlong, küzd szék-irányú széllel,
Mégis csak egyenesre nő...!

Ugy szeretnék mulatni véled
Derűs, sugáros tárgyakon:
Im! hangod reszket s bús beszéded
Virágtalan mezőkre von.
Mily változás: hol szép napokban
Léltél virágot s gyöngyöt is;
Nincs többé gyöngy, virág nincs ottan
Számodon, csak rög és tövis...

Ugy szeretnék mulatni véled
Derűs, sugáros tárgyakon:
De hajh, még e dal is, mivé lett:
Mérő sötét és fájdalom!
Jó özvegy: hozzáz énekből
Részvét szól, vigasz nem ragyog:
Nincs sugaram; borús egemről
Csupán felhőket adhatok!

Soós Miklós.

Halál az erdőben.

(Elbeszélés.)

Vajjon minő szándéka lehetett a világszellemnek, mikor az embert megteremté? Vajjon eme legtökéletesebben összealkotott lényének, magasabb rendeltetésénél fogva kell-e frakkot és selyem kalapot hordania, vagy talán elég volna neki a durva vászonkabát és báránypőrcsipa is? Hogyan, hát ez a teremtmény valóban művészi hangjegy szerint tartoznék-e legbensőbb érzelmeit élelni, a helyett, hogy tüdén, szabadon, közvetlenül a szívéből bocsátaná ki azokat?

Most már mely párthoz határozzam el magamat? Ha a vászonkabát és a szív részére állok, akkor a mi kedves civilizációknak botlom egyenesen az útjába! Nos, hát hová sietsz oly nagy sebbel-lobbal, drága civilizáció? — Előre! — Ej, ej, hisz akkor én is veled tartok, de álljunk meg egy pillanatra s tekintsünk vissza egy kissé, honnan jövünk, ne hogy az utat eltévesztjük, ha ádáz végzetünk előretörésként közben véletlenül „megállj!”-t találna kiáltani, vagy honvágy ragadna meg bennünket vissza gyermekkorunk békés tanácsa felé. Nem a kevély városokban és nem a szellős utazákon van otthon az emberiség, hanem a csöndes és termékeny mezőkön vagy az erdő mélységében magányában.

Az őt rengeteg erőteljes talajában gyökerezik az emberiség ősrégi törzsfája. E fa számtalan ágakat és hajtásokat eresztett ki magából, és ez ágak szétterjedésnek ki a szabad levegőbe, s azt hiszik, hogy saját erejükben is meg tudnak élni és elfelejtkeznek a törzsről, s utóljára mégis csak elkorhadnak és összeroskadnak valamennyi reménydús sarjakkal és ágaikkal egyetemben.

A törzs pedig áll és folytonosan új erőt szí a vadon őt talajából, s ismét új sarjakat és ágakat hajt ki, melyek aztán megint csak szerte kíváncsognak a szabadba, fénybe, kékbe, végtelenbe, miglen saját terheik alatt ők is össze nem omlanak.

Üdv neked, polgárosultság! De vigyázz! te nem vagy a törzs, te csak ág vagy. Ne feledd a törzstől, melyből életet és erőt szívsz; ne törekedjél mindjárt elbizottan ki a szabadba, ki az ürbe; fűződjél s ölekezzél össze minél erősebben, minél bensőbben szétrombolhatatlan támaszoddal, mely lábait az őserdő talaján vetette meg!

Mi a természeti, általunk „vadak”-nak gunyolt népeket sajnálni szoktuk, hozzáférhetetlennek látszó vadonukban, mig azok, s talán több joggal, mirajtunk szánozkodnának, ha rólunk egyáltalában tudnának valamit. E népek többnyire öntudatlan szegénységben élnek; lelki életüket, egymáshoz és a természethez való viszonyukat egyenlenség nem zavarja; soha sem törődnek e szócskával: „miért?“, mely nekünk, a polgárosultság gyermekeinek, néha oly igen sokunkba kerül, mert az, kielégítő felelet helyett, számtalan új kérdést szül, melyek a mi ártatlan örömeinket megkeserítik s utóljára egész lényünket egy óriási kérdőjellel változtatják.

Többször volt alkalmam elbeszélni a mi szegény hegyi lakóinkról, hogy ellentétben a blazirt nagyvárosiakkal vagy a termékeny lapályok kevély, ravasz, telhetetlen parasztaival, mily megindító egyszerűségben s mégis néha mily boldogan élnek. Mert hiszen utóljára is csak az lenne tán a födolog, hogy az ember itt a földön boldog legyen; ezért állítom én, hogy a teremtő szellem az ő legnemesebb lényének alkotásakor aligha nem a durva vászonkabátára gondolt.

Hegy lakóink vászonöltönye alatt az embersziv lassan és nyugodtan ver, s pedig csakis a szív rendszere és mindig nyugodt kalapácsütései képesek állandó boldogságot, s az egész élet és a halál órája számára is csöndes és megnyugvásteljes elégedettséget összekovácsolni.

A házban, hol születtem, egyszer meg találtam „Jézus Krisztusnak, anyjának Máriának és Isten szentjeinek életrajzait” Kochem atyától. Roppant régi könyv volt az és leveleinek, melyek nagy, csodásalakú, imitt-amott vörös színű betűkkel voltak behintve, halavány színe volt s régi bőrkötését helyen-helyen a szű is megkezdte már. A hogy nagyatyám elhalt, házunkban senkisé nem volt, a ki olvasni tudott volna; így tehát a fergek vették birtokukba Kochem atya „Krisztus életét” s a „lelki kincs”-ből testi táplálékot szívtak.

Ekkor előálltam én, megtanultam olvasni, kiüztem a könyvből a fergeket és helyettük magam rágtam belé magamat s cselédségünknek mindennap olvastam föl belőle. Olvasásom tetszett az embereknek, mint szerintők épenséggel olyan volt, „mintha csak az öreg pap maga prédikálna, olyan szépen és oly érthető hangon volt elmondva!”

Mint fölolvastam, hirbe jöttem, és igen keserű emberré lettem. Ha valaki a szomszédságban rosszul érezte magát, vagy halálosan beteg volt, avagy épen meg is halt, s a halottat virasztani kellett, olyankor engemet is oda kérétek. Atyám szívesen megengedte, hogy elmenjek, én pedig a könyvet egy nagy keszkenőben a hátamra vettem és mentem. Hónom alatt nem birtam volna el, mert akortájtiban még csak olyan iczike-piczike kis fücska voltam.

Egyszer késő este, mikor már a jó hűvös szénapadláson aludtam, a hol nyáron át éji tanyámat felütni szoktam, egyik béresünk felköltött. Rigó Pista ide küldötte a leányát s nagyon kéret, hogy azonnal menjek hozzá és olvassak föl előtte néhány épületem imádságot és egyéb áffélet, mert az éjjel aligha meg nem kell halnia.

Azonnal fölkeltem, gyorsan fölöltöztem, levém az öreg könyvet és elindultam a leányval erdőn-mezőn keresztül föl a Rigó Pistaék kis házikója felé. Ez egészen magányosan állt az erdő kellős közepén. Rigó Pista fiatalabb éveiben erdőkerülő volt, de az utóbbi években inkább csak faragványkészítéssel és a favágók fűrészeinek köszörlésével foglalatkodott. Ekkor hirtelen valami nagy betegség jött rá.

A mint úgy ketten, én meg a leány, a csöndes csillagos éjszakában a pusztaságon végig haladtunk, egyikünk sem szolt egy árva szót sem, hanem egészen szótalanul ballagtunk egymás mellett. Csak egyszer mondá a leány, hogy ő is segít a könyvet vinni, de ajánlatát nem fogadtam el, mert a gyermek még fiatalabb és gyöngébb volt mint én.

Végre, mikor már két óráig mentünk, így szolt: „Amott látszik már a világosság.” Halvány fényt vettünk észre, mely a Rigó Pista házának egyik ablakából világolt elő. Mikor ehez már egészen közel voltunk, a mi falunk papjával találkoztunk össze, ki barátságosan viszonzá köszöntésünket s mondá, hogy épen most adta be a betegnek az utolsó szentséget.

„Meggyógyul-e az apa?” — kérde a leányka félénken.

„Még nem olyan öreg, majd ismét fölkelhet és dolgozhatik. A mint isten akarja, gyermekem!” — mondá a pap és tovább ment.

A házba léptünk.

Ez kicsi volt és miként az erdei kunyhóknál szokás, a családi és a házszoba is mindjárt a konyhához együttl. A tűzhelynél egy vashorogra erősített szurokfáklya lobogott, mely a szoba kormos padozatát könnyed füstlepelbe burkolá. A tűzhely mellett, földetlen szalma-zsákon, mely a földre volt terítve, két kis fücska szunyadozott, kik néhány évvel még nálammal is fiatalabbak voltak, s kikkel az erdőben gyakran találkoztam, a mikor atyám juhait őriztem, ők meg gombát kerestek. A kemezeje fala mellett, háromlábú széken, a Pista felesége ült, ki egy kis csecesmőt szorított kebléhez s nagy szemével folytonosan a lobogó fáklyára nézett. Közvetlenül a kemezeje mögött, az egyetlen ágyban, mely a házban látható volt, ott feküdt a beteg és aludt. Arca be volt esve, kissé már össze csavarodott hajfürtjei rövidre voltak nyírva s két orcáját és állát sötét, bozontos szakál fődé. Félig nyitott ajkain át rendszeres lélegzés volt észrevehető.

Mikor beléptünk, az asszony csöndesen fölállott, mentegetni kezdte magát, hogy ilyen későn kizavart ágyamból, intett kezével, hogy iljek asztalhoz és költsem el azt a rántotta-maradékot, melyet a pap ott hagyott s a mi még egy serpenyőben az asztalon párolgott.

„Most meglehető jól alszik” — mondá a nő — „s ismét rendesen lélegzel és a kezeit is csendesen tartja már a takaró alatt, holott eddig folytonosan tépte a szöszet a paplanból.”

Tudtam, hogy igen gonosz jelnek tartják, mikor a beteg takaróját tépi és karmolja, mert „akkor sirját kaparja”, s ezért így szoltam: „Ugy tett az én apám is, a mikor a hideg rázata s mégis meggyógyult.”

„Magam is úgy hiszem” — mondá a nő — „és a tisztelendő ur is ugyanezt mondta. Örvendek, mert Pista igen jól el tudta végezni a gyónást s most már ismét erősen bizom benne, hogy még meggyógyulhat. Csakhogy — tévé hozzá egészen halkan — „az a fáklyaláng, az még most is folytonosan lobog ide s tova.”

Mikor egy házban a fáklya, gyertya vagy mécsaláng nyugtalanul ide s tova libog, ez a nép hiedelme szerint annyit jelent, hogy abban a házban egy élet lángja nemokára ki fog aludni. E jósjelnek magam is nagyon hittem, de hogy ezuttal a háziasszonyt megnyugtathassam, így szoltam: „De hogy! hiszen csak a légvonatot jár igen szabadon az ablak eresztékeken keresztül; érzem magam is.”

A szunnyadó gyermeket karjából a szalmára tette, mert már a kis leány is, a kit értem küldtek volt, nyugodni ment, s azután az ablaknak valamennyi kőzetét s az ablakot csepivel betömte, a mely munkájában én is segítettem. Hanem a fáklya még mindig lobogott.

„Ugy-e, Petikém” — mondá nekem az asszony — „ugy-e hogy nálunk maradsz az éjjel, mert lásd, nem tudnék hova lenni unalmamban, és ha felébred, ugy-e olvasol valamit? Nemde, hiszen te olyan jó fiu vagy!” (Vége, követt.)

A fiu és leány testvér.

(Janet Palló.)

(Vége.)

A bizalom előnyeit hirdelve, nem akarnám az ifjuság természetes hajlamát, a tulbizalmaskodást felbátorítani. Tagadhatatlan, hogy vannak oly szerencsés bizalmaskodások, olyanok irányában, a kiket megillet és a maga idejében, melyek némely nehéz körülményekét gyakran kettévághatnak; de az is gyakran megtörténik, hogy

a bizalom a dolgot a helyett, hogy megoldaná, még jobban összebonyolítja; a mennyire lehet, attól kell őrizkedni, hogy a titkot, a regényest és a rejtelmet az életbe ne vigyük át; egyszerűen kell élni. De az ifjú a hasontalan bizalmaskodásban kedvöket találják, semmisségeknek szeretnek fontosságot tulajdonítani, s oly érzelmeknek és eszméknek alakot kölcsönözni, melyeket jobb volna az eszökből kivenni; azt mondtuk feljebb, hogy a szó lételez: alkalomszerűleg lehet gát, hol a tehetetlen érzelme elszabadulnak — vagy öntöde, mely alakot kölcsönöz neki.

Nem jó azt, a mi az embernek a szívében van, mindig kibeszélni; de igyekezni kell, hogy soha se nyomja olyan érzés a szívet, a mit el kell hallgatni.

A szülők a testvérek között létező bizalomból a nevelésre nézve igen kitünő hasznot húzhatnak. Egy különös és figyelemre méltó tulajdonságunk van, mely abban áll, hogy egy fensőbb tekintély megintése, tanítása, tanácsa vagy parancsa elég arra, hogy bennünk gyanakodást öbresszen fel. Readjok hallgata és engedelmeskedve, egy utógondolatot teszünk fel bennök, — és ellentállásunkhoz ragaszkodunk; az engedelmeség így aztán tökéletlen, mert az az igazi engedelmeség, mely nemcsak tetteken nyilvánul, hanem a szívében is megvan.

A társalgás folyamában könnyedén előterjesztett elv a gyermek lelkében biztosabban behat, mint ha ugyanazt az elvet az apai tekintély nevében ajánlanák. Igen sok dologgal van még az így, hogy ha a gyermek vagy ifju embernek az apa vagy anya tanácsolja, nagyon bajosan fogadják el, de ha a tanács a testvér vagy barától jó, nemcsak meghallgatják, hanem elfogadják és követik is. Ne gondolják, hogy a testvérek egymás általi nevelés-kölcsönöségére ne lehetne számítani; mert az is figyelemre méltó megjegyzés, hogy a kik saját magukra nézve nem elég okosak, másokra mégis jó hatással lehetnek.

Az ember az ész jármát szívesen lerázza, de nem örömet nézi, hogy mások is azt tegyék.

Ugyanazon szenvedélyeket, melyeket önmagunkban oly igazságosoknak találunk, másokban majd mindig igazságtalanoknak és képtelenségeknek látunk.

A testvér adhat jó tanácsot a testvérenek, ha maga nem követi is: tudhat adni — és tartozik is adni. A testvéreknél az a legnagyobb és legszenvedőbb kötelessége, hogy egymást javítsák, s a kölcsönös szeretetet a kölcsönös tökéletlenségre használják. Hát még akkor, ha a testvér idősebb, bölesebb és okosabb — mennyivel inkább áll ez!

A testvéri nevelésben semmi fensőbb tekintélynek vagy pedantoriának nem szabad látszani. Joga az egyenlőségben van, jó sikere a szabadságban, eszköze a szelidség, vidámság és bizalom.

A testvérek kölcsönös neveléséről beszélve, a testvéri szeretet legnagyobb diadalát és legmagasabb kötelességeit választottuk ki. Már pedig világos, hogy a ki testvérenek, a legnagyobb javáért, a mivel rendelkezhetik, azaz: eszével, szolgálatára tartozik lenni, — az megelőző szíveséggel, szolgálatkészséggel, vigasszal, s ha a szükség kívánja, segítséggel is tartozik. Volt erre a régieknek egy jó mondás: „A barátok közt minden közös.” — A testvérek között is épen így minden közös, legalább addig az ideig, míg az élet szükségsei arra erőltetik, hogy különböző és elválasztott érdekeik legyenek, de a testvéreknél még ekkor sem szabad elfelejteni, hogy ők soha sem lehetnek egymásiránt idegenek.

Pedig a legnyomorultabb okok, s néha az érdekek borzasztó egyenlensége miatt, a családi kötelek szétzakadását s fölbomlását minden nap látjuk.

A testvérek a szülői örökség megosztása fölött igen gyakran a ragadozó madár telhetetlen kápiszásgával és durvaságával járnak el. Néha a legszűkebb és legelkeseredettebbek. A mélyebb és megátalkodottabb testvéri gyűlöletek innen származnak, s a rendes gyűlöletnél épen azért undorítóbbak, mert testvérek között természetesenesebbnek találjuk. Mi volna pedig egyszerűbb és természetesebb, minthogy a szülein halálával reánk maradt szomorú elemeket békeségben osszuk fel? Mi volna természetesebb és a testvéri barátsággal megegyezőbb, mintha más tányosságot vagy szoros igazságot gyakorolnánk, vagy ha oly nagylelkűek volnánk, hogy annak a testvéreknél adnának legtöbbet, a kinek arra legnagyobb szüksége van?

Mind az, a mit a fiu testvérekről mondtam, a nővérekre is kiterjed, csakhogy nézetem szerint a viszonyoknak itt bensőbbnek, gyöngédebbnek és finomabbnak kell lenni. Lehet-e a szemnek és

képzeteknek kedvesebb látvány, mint két majdnem egykorú nővér, hasonló arc, egyforma öltözk, ugyanazon szokások, ámbár különböző jellemmel? A kölcsönös bizalomnak itt tökéletesnek kellene lenni: e meghatározott és sérthetetlen bensőségbe, a mennyire lehetséges, soha sem kell beleavatkozni. Engedjétek, oh engedjétek, hogy azok az illuziók, melyeket az idő ugyia elég hamar eltöröl, a gyermeki ártatlan fecsegéseken kiáradozzanak!

De minden érzeményeink között a fiu és leány testvér egymás iránti érzeménye a leggyöngédebb. A nővér szeretete fivéréhez meghatározhatatlan tisztelet az erő és ész fensőbbsege iránt, melyet sem a tekintélytől való félelem, sem az engedelmeség kötelessége nem kiser, következőleg nem lealázó, s a természetes önállósággal sincsen ellentétben; ez olyan tisztelet, mely az egyenlőség érzelmével egyesül, ez olyan tisztelet, mely az élénk, teljes és tökéletes szeretettel összevegyül, hol a szív nyughatatlanság nélkül engedi át magát; ez élénk és bizalmas ragaszkodás, és épen olyan tiszta és nemes, mint a milyen élénk. A fiu testvér érzelmé pártfogói ösztön, hatalom, tekintély és felelősség nélkül; azért ez érzelme oly boldog, vidám és gyöngéd, mert a szülői érzellemmel együtt járó aggodalmak és kétségek nem vegyülnek bele.

A fiu és leány testvér szeretetében, a kevésbé tiszta és kevésbé ártatlan érzelme összevegyülése nélkül, mind az érzelme, a mi a két nem közötti viszonyban a legkedvesebb és leggyöngédebb. A fiu testvér szerepe az apához, a nővére az anyához hasonlít. A fivérben már megvan az ész, de nem a komoly, szigorú, parancsoló, fenyegető, pirongató ész, nem a tapasztalás hideg okoskodása, hanem az ifjuság megelőző szívélves esze, mely az ifjuságra oly nagy hatalmat gyakorol.

A nővér szeretete a gyöngédség, de nem hasonlít a komoly, aggodó és tiszteletet parancsoló anyai szeretethez; ez vidám, kedélyes, bizalmas és szeliden tréfás érzelme.

A testvérek közötti kölcsönös nevelés a szívélyes, őszinte, vidám és megnyerő gyöngéd tanácsok által tökélyesül, és egészítődik ki. A szülők előtt a fiu és leány testvérek egymásért közvetítők. Ha a szülők és leány között egy kis viszály támad, a fiu lép fel, ő egyenlítő az utat, hogy a szüléket engesztelje, s a leányt a szelid engedelmeségre visszavezelje.

Ha a fiu az apának elégedetlenséget s az anyának fájdalmat okozott, ekkor a nővéren van a sor ez a fájdalmat enyhíteni, s az apai elégedetlenséget lecsendesíteni, az ő kötelessége a békeséget az által helyre állítani, hogy testvértől a megbánás, apját pedig a megbocsátásra kéri.

A miket eddig mondtunk, a korkülönbséget nem véte tekintetbe, mind igaz. De a korkülönbség e viszonyokat megváltoztatja. A kis fiu és az ifju ember, a kis leány és a fölsérdült hajdan között, az általunk leirt bensőség, bizalom és egyenlőség nem létezik.

Minél nagyobb a korkülönbség, a fiu testvérek szeretete annál inkább eltávolzik az ugynevezett barátság érzetétől, s némi részben az apai, más részben a fiu szeretethez közeledik. A felnőtt fiu testvér ugy szereti a kis öcséket, mintha saját gyermeke volna, azon különbséggel, hogy védője a pártfogója ugyan, de legalább addig, míg a szülők élnek, sem testi, sem erkölcsi életöknek a felelőssége nem hármlik rája. A kis fiu is ugy szereti bátyját, mint az édes apját, de mint olyan apát, a kitől nem igen fél, ki iránt több engedékenységet és szíveséget érez, mint tiszteletet.

A családban a legidősebb fiu testvér szerepe a legtekintélyesebb, s félig-méddig apai hatalmat gyakorol. Hajdan az idősebb fiu testvér felsőbbsege vagyoni előnyökben volt biztosítva s megerősítve. Az első szülöttség jog eltörlésében némelyek a családi szellem gyengülését látták, mi ellenben nagy haladást látunk benne. Az idősebb fiu testvér erkölcsi fensőbbségéhez anyagi előnyök is csatlakozni szoktak, mint a testvérek közötti természetes viszonyt szétszakítani, s az idősebbet a családban többi tagjai előtt gyűlöletessé tenni. De különben is, a többi testvérek irányában, a kik azért, hogy későbbben születtek mint az első, ugyanazon apának s anyának voltak a gyermekei — az első szülöttségi jog nyilvános igazságtalanság volt. Abszolút kormány alatt és az arisztokracziában az első szülöttségi jog igen kitünő politikai érdekekkel lehet összekötve; de előttem minden kormány alatt, a családi élettől ellenkező intézménynek tünt fel, s azt hiszem, hogy eltörlése által a forradalom a családok érdekének nagy és hasznos szolgálatot tett. Azonban olyan intézmény ellen vagy mellett beszélni, mely már a mi időkben és országunkban megszűnt létezni — fölösleges. De az mindig igaz

marad, hogy az idősebbik fiutestvérnek a családi körben bizonyos erkölcsi fensőbbéget kell gyakorolni, mely a korkülönbség egyenlenségével csak növekedik; az erkölcsi fensőbbéget az idősebb fiutestvérből a szülő halálával családfelet csinál, mely az apai tekintély viszugárzása, sőt majdnem egygyé olvad vele.

Hasonló körülmények közt az anya szerepét az idősebbik nőtestvér vállalja el.

Ez előadást nem végezhetem be jobban, mint ha a Silvio Pellico „az emberek kötelességéről” irt értekezésének a testvéri szeretetről szóló gyönyörű szavait idézem.

„Hogy a könyörületeség főséges tudományát minden ember iránt helyesen gyakorolhassuk, családunk körében kell azt megszerezniünk és begyakorolniunk.

„Mily kimondhatatlan jó érzés van abban a

kövessék, s jó példaadással önk is buzdítsák őket a jóra; tegyenek úgy, hogy a gondviselést áldják, hogy önmagukat adta nekik testvéreikül.

„A gyöngéd halála érdemes okokat, s azokat a szívélyes ohajtásokat, s kegyetes aggodalmakat, melyek a testvéri szeretet folytonos táplálására befolyanak, nem lehet megszámitani. Pedig ezek felett gondolkodni kell, mert gyakran észrevétlenül tűnnek el. Ezeknek a méltánylását parancsoljuk magunkra. — A legtekélyesebb érzelmeket csak erős akarat által sajátíthatjuk el. Valamint a festészet tökéletes megértéséhez tanulmány nélkül nem juthatunk, épen úgy a testvéri szeretet vagy más ilyzerű érzelmek kitűnő tulajdonát sem érthetjük meg, ha erős akaratlanul nem igyekezzük azt sajátunkká tenni.

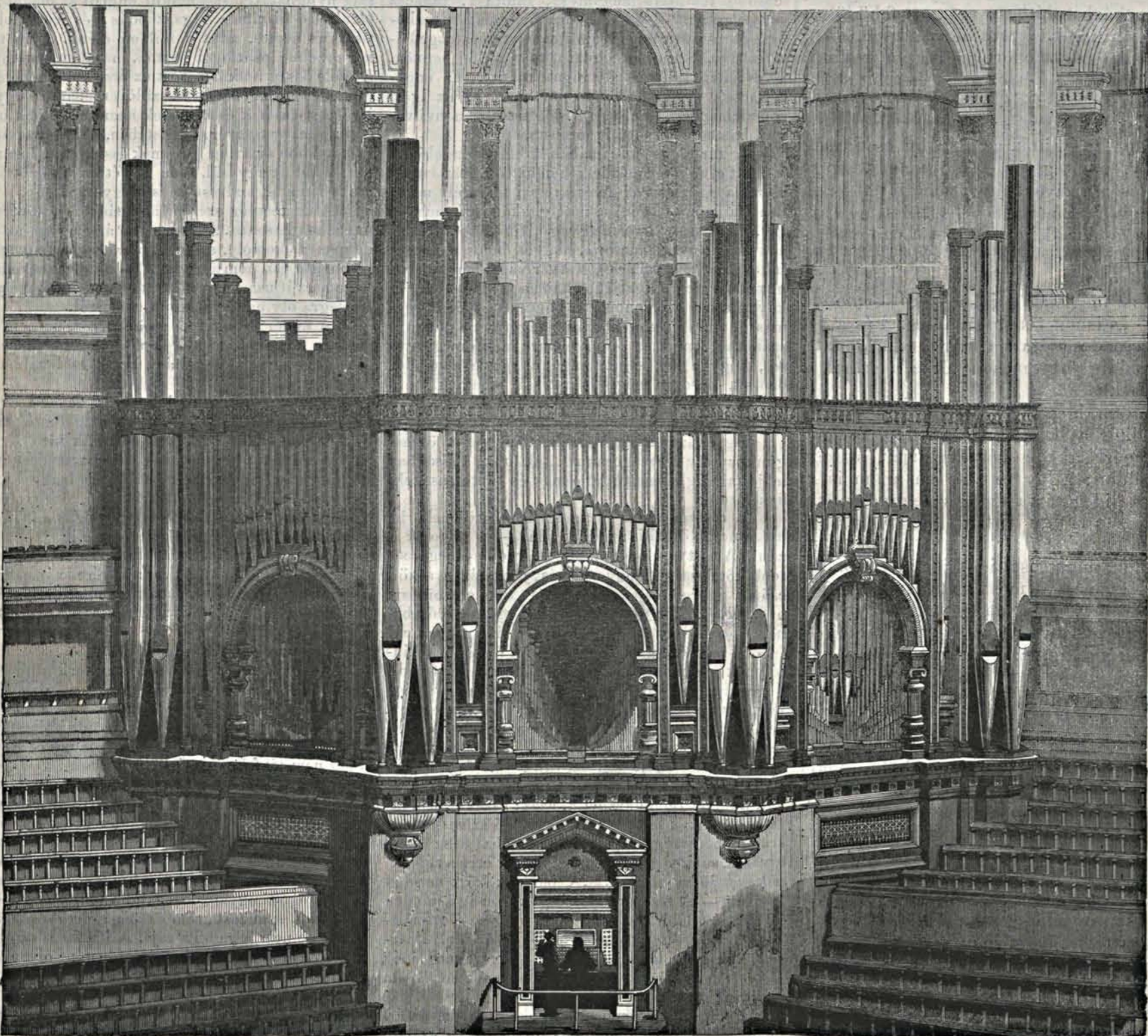
„A testvérek iránti udvariasságot a tüzhely bensősége soha se feledtesse el.

szép, gyöngéd, nemes és szent, így aztán az ember, ha a háza küszöbét túllépi, az egész társadalommal való összeköttetésbe átvízi a nemes érzelmeket, a becsülés szükségét, s az érénybe vetett azon erős hitet, melyet a magasabb érzelmek folytonos gyakorlata költ fel az emberben.”

Sámi Lászlóné.

A világ legnagyobb orgonája.

Az angolok nagy előszeretettel viseltetnek az orgonajáték iránt, elannyira, hogy majd minden híresebb és nagyobb hangverseny-helyiség, s főleg a melyekben ének-előadásokat is tartanak, el van látva orgonával. Ámbár a hangszer alkalmazása nem mindig és nem mindenütt szerencsés, mert csakis a könnyebb és gyorsabb dallamu opera

A Händel-orgona a londoni Albert-csarnokban.

gondolatban, hogy „egy anyának vagyunk a gyermekei!” Mily kellemes az a gondolat, hogy alig jöttünk a világra, s legfőbb tiszteletünk és szeretetünknek ugyanazon tárgyait találtuk! A vér közösége, s igen sok szokásnak megegyezése, a testvérek között hatalmas rokonszenvet hoz létre, melyet csak a legborzadalmasabb önzés semmisíthet meg.

„Ha jó testvérek akarnak lenni, az önzéstől őrizkedjenek, mindennap tegyék föl magukban, hogy a testvéri viszonyokban nagylelkűek lesznek. Hadd lássa s érezze mindenik fivérének s nővérének, hogy az ő érdekük is épen úgy a szívökön fekszik, mint a saját érdekük.

„Ha valamelyik testvér hibát követ el, legyenek a hibás iránt elnézők, nemesak annyira mint egy más idegenhez volnának, hanem még sokkal-sokkal engedékenyebbek.

„Testvéreik érényében örömet találjanak és

„Nővéreikhez még sokkal gyöngédebbek legyenek. Nemök egy hatalmas kegyadománynak van a birtokában: s ez égi adományt rendszeren arra fordítják, hogy az egész családi körben, napfényt — meleget és derűtséget árasztanak, a rossz kedélyt száműzik, s szülőik koronkénti szemrehányásait enyhítik.

„Nővéreikben a női érény édes búbáját tiszteljék; azon játékony hatásnak, mely által az önk lelkét szelidítik — örüljenek, s miután a nők a természetűl gyengébb testalkatot nyertek, s érényesebbek is mint a férfiak, ezért legyenek irántok figyelmesebbek, s fájdalomokban vigasztalójak, ne okozzanak nekik bánatot, s folytonos szeretetök és tiszteletökkel vegyék körül.

„Azok, a kik testvéreikkel szemben rossz akaratú és durva szokásokat követnek, azok az egész világgal épen oly durvák, rozszakarutak és gorombák maradnak. Hadd legyen a családi viszony

darabokat tekintik orgona-hangversenyekhez alkalmasoknak, s hagyományos előszeretettel mégis meg volt annyi haszna, hogy annak oly nagyszerű és kitűnő hangszerek létrejöttét köszönhetjük, mint a londoni Kensington-parkban, Leedsben, Birminghamban stb. látható nagy orgonák. Az orgona-játékszerésben és az erre alkalmas zeneművek szerzésében még eddigelő a német Händel utolérhetetlen magasságban áll, s ezért szentelték az ő novének és emlékének azt az óriási orgonát, mely Londonban, a vilákiállítás alkalmával megnyitott Albert-csarnokban van fölállítva.

A Händel-orgona még eddig a legnagyobb, melyet valaha készítettek, s ha elképzeljük, hogy fuvásához két, összesen 21 léőről működő nagy gőzgép szükséges, még a legbürgőbb zenekedvelőnek is végig fut a hideg a hátán, mihelyt e roppant hangszer fortissimójára gondolt. Pedig nagyon kár volna előre megboroznunk tőle, mert

bárha minden erő fölhasználásával igazán majdnem hihetetlen hangterjedelem hozható létre, a játszó az egész hangszert mégis annyira hatalmában tartja, hogy a legfinomabb pianót is képes kicsalni belőle, míg ellenben a teljes forte is egészen hozzá van mérve a nagy terem akusztikai viszonyaihoz. Az orgona Willis londoni gyárában készült, a ki Liverpool számára is készített egy ilyen szintén igen híres, csak hogy kisebb terjedelmű hangszert. Miként rajzunkon látható, az orgona díszítése igen egyszerű, sőt nagyságához arányitva majdnem észrevehetetlen. A famű igénytelen sárga és a sipok is egyszerűen csak csiszolva vannak. Ezek száma megközelítőleg 9000-re te-

főbejárttal és majdnem a királynő s a walesi herceg páholyaival szemben van fölállítva. E páholyok egy kissé oldalvást vannak elhelyezve, hogy a zavaró visszhang ki legyen kerülve, mely eleinte a tojásdad félkörnek több pontjától hallható volt, de most már teljesen elonyészett. Az orgona két oldalánál az énekkar számára vannak ülőhelyek, melyekben 1200 ember kényelmesen elfér. Ezek között, épen az orgona előtt, csak hogy jóval mélyebben, a zenekar és magánénekesek emelvénye látható. A kar fölött mindkétfelől karkatok vannak berendezve a hallgatóság használatára. Rajzunk felső része az izléssel épített oszlop-csarnokot mutatja, mely közvetlenül a fe-

Egy rémjelenet Chicagóban.

Amerika a nagy szabásu dolgok hazája. Itt semmi sem történik kicsiben. Békében millió kéz ragadja meg a szerszámot egy lehetlenséggel határos nagy mű keresztülviteléhez, háboruban milliók fegyverkeznek egymással szemben. Az Amazon egy egész világgrészen foly keresztül s a Pacific-vasut két oceánt kapcsol össze. Hónapok alatt városok nőnek ki a pusztaságon mintegy a földből s napok alatt e városokból rom és hamu lesz.

Chicagó ép oly bámulatos idő alatt lett egyszerű farmer-telepből a világ egyik legnagyobb városa, úgy hogy házai több négyszög mérföld

Menekülési kísérlet Chicagó égése alatt.

hető; nagyságuk 40 láb magasságtól és 30 hüvelyk vastagságtól kezdve (a milyen például a négy legnagyobb szögletesip, melyeknek mindenike egy angol tonnát, vagyis 2032 vámfontot nyom) egészen 6 hüvelyk magasságig és szalmaszál vastagságig változik. Az orgona átlagos magassága 70, átlagos szélessége 60 láb. A fuvást, miként már említettük, két gőzgép eszközli, melyek Penn és fia gyárában Greenwich-ben épen csak e célra készültek. A nagyobbik egy 13 léőrű vízszintes gép, mely hat pár fuvót mozgat, hogy az orgonát a szükséges levegővel ellássa. A kisebbik egy 8 léőrű, felülről nyomó gép, mely a szellentyüket tartja működésben.

Az orgona az Albert csarnok déli oldalán a

délboltozat alatt vonul végig a falak hosszában. Az öt ivhajlás az orgona fölött függönyökkel van elzárva, míg a többi folytonosan nyitva van és a hangversenyek szünetei alatt kellemes sétányul szolgál.

Hang és játék tekintetében a Händel-orgona ez év nyarán kitűnően bizonyult be. Megnyitása nem történt május 1-jén az Albert-csarnokéval együtt, hanem csak július 18-án, mert készítésével megkészték. Ez idő óta főleg a nemzetközi kiállítás idegen látogatóinak mulattatására szolgált, mert bizonyos időben mindennap játszik rajta Best ur, kire a hangszer bízva van. A nyár folytán több zenész játszott rajta a kiállítási bizottság kérelmére s a többek között Loher is Pestről.

S. L.

területet foglaltak el, s elég volt hozzá egy pillanatra, hogy a több négyszög mérföldet lángtenger árasztja el, s nem egészen egy hét alatt rom és hamu válják a virágzó város nagyobb részéből.

A chicagói égésről már megemlékeztünk e lapok hasábjain, szükségtelen a hihetetlenül terjedő pusztulást újra leírni. Háboru és dőghalál nem végezheték volna a dolgot rémesebben. De e magában megdöbbentő szerencsétlenség keretén belül sok oly vérfagyasztó rémjelenet fordult elő, hogy e részleteket lehetetlen hallgatással mellőznünk.

Az okt. 7-ről 8-ára szóló éjjel a chicagói nagyszerű gyalu-gyárban tűz ütött ki, mely hat negyedet változtatott hamuvá. Alig fojtották el e

tűzet, midőn másnap este 9-10 óra tájban a nyugati Taylor - utcában újra lángra gyült az egész város.

Nagy Sándor nem ismerne Achilles sírjára, Hector líonra, Ulysses Ithakára, az „isten” Julius hiába keresné a földet, melynek egykor ő volt első „Augustusa”.

Szerzte nézett s nem léle Honját a hazában! —

De mikép lehetséges ez, honnan e változás? — Vegyük közelebb vizsgálat alá a Földközi-tenger alakját és természetét s meg fogunk győződni a mondottakról.

A Földközi-tenger alakja hajdan sokban eltért a mostanitol, és mint a természettudósok egyhangyul állítják, nem is tenger, hanem csak tó volt, mely a folyamok vizétől gyült össze.

Mindezekről bizonyoságot tesznek az ezen vidéken található tengeri csigák s egyéb tengeri állatok, a sok söt, melyet a föld tartalmaz, s mely egyes eretek képezve, mai nap is jelentékeny részét képezi a Fekete- és Kaspi-tengervidék lakói kereskedelmi czikkjeinek, valamint számos, természet-alkotta csatorna, mely nagyobb áradások alkalmával megteleve, egyik tengert a másikkal ujra összeköttetésbe és érintkezésbe hozza.

Mint a Földközi-tenger egyik részét említik a természettudósok még a nagy Sahara sivatagot is; ugyanis a Gibraltárt kezdetben átörni nem képes víztömeg visszafordult s délnek irányulva képezte, ha úgy nevezhetjük, a Sahara-tengert, mely után a közlekedés az Atlanti-óceánnal létrejött, vizet sehonnt nem nyerve, részint a Közép-tengerbe vissza, részint a Nil, Niger és más folyamok medrébe ömlve, teljesen elenyészett és képződött a mai óriási homoktenger, melynek felülete az óazokat kivéve 60,000 □ mfd.

Természetére nézve a Földközi-tenger egyiko aFogviharzobbaknak; feneke valódi tűzkatlan; szigeteket támaszt s enyész el; földrengések és orkánok rajta oly gyakoriak, hogy a hajók alig kerülheti ki, s innét van, hogy a régi költők oly irtózatosszinben festik a tengerek uralmát és dühét.

Horicz is így énekel egy ódjába:

Cser s hármas érez övezte keblét Annak, ki longe osonának! A vad tengerre bizni nem félt, Hol küzdve — győzve csaptak át A déli vérs s észak vihara, Hídok záport öntének, S midőn a Nótusz folkvarja: A tenger is nyög és jéreg.

(Horác I. k. 3. óda. A Virgilt vívő hajóhoz.)

A Földközi-tenger alakja folyton változik, ugy, hogy szigetek szárazföldde és szárazföldek szigetekké válnak.

A Földközi-tenger alakja folyton változik, ugy, hogy szigetek szárazföldde és szárazföldek szigetekké válnak. Homér idejében Pharos még sziget volt és egy napi utra fekvő Egyiptom partjaitól, mert e nagy költő mondja, hogy: „az egyiptomi hajókok éj és nap vitorláltak, ha odaérni akartak” s már Augustus korában ugyanezen szigetet a szárazfölddel összenőve találjuk.

De ez-e a tér, hol Homér dalaí fakadtak, hol a mászák Helikonak izsóptól és kakuk-fűtől illatos legében szökdelték; ezek-e a kikötők, honnét a „rezes orru” római és pün (karthági) hajók kitudtak a világruralomért élethalál harcát vívni? Ha foltámadának e hősök, megismernék-e honukat? Aligha!

dorukban hagykeket szakasztanak ketté és völgyeket támasztanak ott, hol kevéssel előbb a deli tündér evozott körül a világos hullámokon: ezek korántsem pusztá mosák, melyeknek csak költői képzelem, hanem, melyeknek valódi események és tetleges tapasztalás képezi alapját. Delos és Rhodos a régiek tanúsága szerint ily módon emelkedett ki a tengerből.

A tenger mozgása, az apály és dagály, a szelek, a tűz, a földrengések, végre az emberek is oly átalakításokat tőnek a Földközi-tenger vidékeinek alakján és éghajlati viszonyain, hogy azokra ráismerni alig lehet. Hogy milyen leend még egykor, ki tudná azt előre megmondani? Azonban számítások által annyi bizonyos, hogy a tengerből több viz párolog el, mint sem belefolyik; a víz, mit összes folyamaiból naponként nyer, csak 1287 millió tonnát tesz, míg belőle az általános tapasztalás szerint naponként 5280 millió tonna tér ismét vissza a légbe pára alakban.

A Földközi-tenger sűrűsége sokkal nagyobb, mint más tengeré, sőt a folytonos vízvesztés által napról napra nagyobbodik, innét van, hogy a kereskedő hajók melótt a Fekete-tengerre szállnának a Bospornusnál terhők egy részét lerakni kénytelenek.

Érdekesek Murray jegyzetei, melyeket a londoni földtani társulathoz küldött a tengerek folytonos apadásairól, és melyekben Darwin és Lyell nézeteivel ellenkező állást foglal el. Darwin szerint a hullámok hajták egyes helyekre a homokot, és így képződnek a szigetek. Lyell szerint pedig a víz és a szárazföld közötti arány mindig ugyanaz volt, tehát ha egyik helyen a tenger apad, a másikon emelkednie kell. Murray elméletét a következőkre építi: ninsea test, melynek megszilárdulásakor, jegezedésekor több vagy kevesebb vízre ne volna szüksége; de mivel földünk külső kérge hig, csepfolyó állapotból ment lassanként át a szilárdra, tehát a szabatolnó víz mennyiségnek fogynia kellett és fogy még napjainkban is, azon mérvben a mint földünk belsejében a kihülés előbbre és előbbre halad. És ez mindaddig így fog tartani, míg a föld egészen ki nem hűlt és a tengerek vize ki nem apadt. Példa gyanánt föl hozza a holdat, mely folytonos kihűlése vagyis megszilárdulása által nemcsak vizet, de még légkört is teljesen elvesztette.

Annál szerencsétlenebb gondolat volt tehát némely tudósoktól, hogy nem fontolva meg jól a dolgot, az egyiptomi alkirályt rég akarták venni, mikép az egykori Sahara tenger állítsa vissza. Sahara, e legnagyobb homok-tenger ugy is régóta szállkát képezett az egyiptomi fejedelmek szemében, mert a körülakló vad népek a tartomány pusztításakor és rablásakor itt biztos menhelyt leltek, s azonkívül egy tenger az óazokhoz is megkönnyíté a hozzá-férhetést, az azokon való uralkodást. De lássuk mi történék ekkor Európával? Az ugy is mindinkább apadó Földközi-tenger vize két részre osztva, csakhamar eltűnnék, mert minél szélesebbre terjed a víz felülete, annál több párolog el belőle. S leszünk-e mi képesek, mint az amerikaiak akarják a Pacificus-vasut által, a felhőket kiszákmányolni,*) mert ismét természet-törvény az, hogy a víz, a fák, folyamok és hegyek a felhőket maguk fölé gyűjtik. S nem lesz-e akkor a Sahara-sivatagból paradicsom, a Földközi-tenger medencéjéből pedig, hol egész műveltségünk, létünk multja van letéve, Sahara?

De van a dolgnak még más veszélyes oldala is, mely egész Közép-Európa lakóit illeti. A falusi gazda óhajta várja a délyugati szeleket, melyek vetéseire nyáron esőt, télén havat, általában pedig enyhe időjárást hoznak. És e meleg légáramok épen a Sahara-sivatagon képződnek, s onnét jönnek hozzánk, ugy hogy a Saharát méltán mondhatjuk Európa melegét és esőt tartalmazó kamrájának.

A mint a forró nap sugarait majdnem merőlegesen a fővénytengerre tűzi, az gyorsan és nagy mérvben átmelegszik és átmelegíti a közvetlenül fölülte levő levegőt is. A meleg lég természeténél fogva fölfelé törekedik és helyébe minden oldalról, nevezetesen itt északról (mert hisz dél-

*) A Földközi-tengernél csak a Kaspi- és a Holt-ea fekszik alacsonyabban, az előbbi 41, az utóbbi 480 méterrel. **) Ugyanis statisztikai adatok alapján azt találták, hogy a merre ez az óriási vasuti mű terjed, az „esőzés gyakoriabb, mit az aczélineknek tulajdonítanak, melyek jó vezetők lévén, a felhők villanyosságát, magukhoz vonzzák vagyis a felhőket maguk fölé gyűjtik, s így nagy esőket hoznak létre. — K. J.

felé még melegebb van) hideg levegő siet, mi átmelegedvén, ismét más és más jó helyébe. A meleg levegő a felsőbb régiókban száll észak felé, a hideg pedig alan tőrekszik dél felé; ily módon két ellentétes irányu légáramlat keletkezik, a felső az egyenlítői áramlat (Aequatorialstrom), az alsó a sarki (Polarstrom). Midőn az egyenlítői légáramlat vagy már meglehetősen lehült, vagy az ellenkező irányu sark-áramlatba ütközik; mindannyiszor lecsapódik a földre és ez által enyhébb időjárás áll be, s egyszersmind mivel a meleg lég többnyire vízgőzt tartalmaz, esőt vagy havat hoz földjeinkre. De ha a sivatag helyébe tenger lépna, mindentől elcsúsz. A víz sem oly gyorsan, sem oly nagy mérvben nem képes átmelegedni vagy kihűlni, mint a száraz föld. Innét van, hogy a tengeri klima nyáron elég hős, télen pedig elég meleg, mint pl. Nízában és más tengerparti városokban, hol örökös tavasz virít.

A Sahara-tenger által Európából valódi Sáhéria válnék és a polgárisodás gyönyörű székhelyei egyenként pusztulnának ki a hideg és száraz időjárás miatt.

Kvassay Jenő.

Kölesey levele Szemere Pálhoz. *)

Cseke, május 18-kán, 1825.

Kedves Palim! Szerencsétlenséged híre, melyet május 5-kén költ soraidban oly váratlanul megkínos, kinosan hatott meg. Nekem oly sok fájdalom mért a sors, lassu, senyvesztő, mérges fájdalom, — valóban nem vala szükség, hogy az én Palim is bajok közé süllyedjen, s szenvedéseim az együtt szenvedés kínái által is névtessenek. Mi az, édes barátom! sors-e vagy történet, a jmi az embernek örömet és kint osztogát? Örömet osztogát ugyan, de csak oly formán, mintha parányi pihenéssel akarna bennünket kínosb csapásainak türelésére megerősíteni. Mi gyakran jutnak eszembe Lucretius sora:

Uque adeo res humanas vis abdita quadam Procureare, et ludibrio sibi habere videtur.

Nem érzed-e, hogy azok, a miket eddig irtam, sötét, embergyűlölő gondolatok? Nem kell vala-e a szerencsétlenséget tapasztalt barátot, szárazkő ugyan, de nyájas, de enyhítő képpel látogatni meg! mint a homgyan a görög művelésnek a sarkophagust is vidámságot lehellő rajzolatokkal borította el. Romlom, édes Palim, naponként és szemlétomást! az a hajdan tavaszként borogó csendes, de vidám alak, hidegen komorrá változott, mint a tél. Ez a kebel ég most is, de sötétén, hős lánggal, mint házának omladékai. Ez a tudományosnyom, nem levén tápláló, üres, csapongó s eltévesztő képzeletek közé keres enyhületet. Ez a forró részvétel az emberiség dolgaiba, mely egykoron ezer boldogító hevületeket gerjesztett, ah édes barátom, ez az embergyűlölésnek vadforrasa lett.

Wer sich Menschenhass, Aus der Fülle der Liebe trank. —

Nem borzadsz-e vissza, édes Palim? — Ez a sötét, ez a kellemetlen rajzolat, a te Ferid lélekének árnyékozata! Szánj meg, s hagyj magamnak!

Nem irtam neked, s ki tudja mióta? — de, irtam-e magamnak is ez idő alatt? — a poetaság lelke fel-felrebb gyakran nyájas, engedestül, hízlelkény alakkal, de a helyett, hogy behatásai elfogadtatnának, megvetetve tér vissza, megsértett, felingerlett kebelrel, mint a szép leány, ki hidegen találta kedvesét, s nyájaskodásai hidegen toltattak el. — Azonban ne véd, hogy gyakran és szüntelen lelkem előtt ne lebegne: barátágnak becses emlékezte. De irni, édes Palim! ah ez az irás nekem kinba kerül. Gyuri**) Pestre ment, — ez a gondolat oly erővel toldott felém, hogy lehetetlen vala nekem nem irnom; irtam, de a történet ugy akará, hogy irásom itt maradjon, s benned ezáltal kedvetlen érzések ébresztessenek. De te, édes Palim, ismersz engemet, s inkább szánni fogsz, mint kárhozattni; engem, a ki gyakran átkozom a sorsot, hogy emberi társaság nélkül hagyhattam általa, — és mégis, szobáimnak négy falai közé zárkozom, s ablakomat elsötétítem, hogy emberi képet ne lássak!

Mondá-e neked a mi Gyurink, hogy hozzánk küldött irásaid még most is illetlenül hevessék?

*) Ez érdekes levelet Szemere Miklós szíveségéből közöljük, ki az eredetiről Pécelen másolta le, s már régebben rendelkezésünk alá bocsátotta. **) Bay György, Kölesey jó barátja, Surányböl, Bereg megyéből. A ritka szépségű férfi, előbb testőr, utóbb Bereg alispánja, végre alnádor, igen mivel férfi s Köleseynek különösen kedvelt barátja volt.

a Beregszászi által megszabdalt 1-ke, Gyuritól küldeni akartam, s az, levellemel együtt maradt itt. — Soanétőidát, Hubát, az „Universum és szellem” pályá-írást recenseáltam ugyan eszten-dővel ezélt, de ezek első dolgozásban fekszenek, s ki az, ki első dolgozásokat olvasni akarjon? Dolgozd ujra, — sarky mondod! de ah, ki a maga Páljának, a maga forrón szeretett Páljának, éveken keresztül irni nem tud, kívánhatod-e attól, hogy recenstőt írkaíjon? osztán, tudod e te, ha vagynak-e nekem pillantaim, melyekben a jó és rossz miv között különbséget tegyek? Az elfásult lelkekben, az indifferentismas fészkel meg magát; a kit a sok rossz megdedzett, arra végtére kevés behatást teszen a jó is; a ki az életet, s annak tárgyait naponként kevesebb becüli, attól nem várhatod, hogy litteraturai tárgyak eránt érezzen hevületet.

Előbeszédemet küldöm, édes Palim! bár mostani környékenyidben egyebet nyujthatnék! Tedd vele, a mit akarsz. Ha való dicsőséggel ragyognék, azon dicsőséget is örömet engedném neked, s miért ne tehát ezt a bohóságot, mely fényt sem én réam nem vont volna, sem te réad nem vonand.

Rttenetes az a Pest, édes Palim, rettenetes az a Pest neked, hogy egy egyedül vagy! — Így vagyok én is! — de mégis az — Pest; ez — Cseke! ott, ha a szív nem talál tárgyat együttérzés által, de a lélek talál páléleket tudomány által; — ezen vigasztalástól én — foztva vagyok!

Az a Döbrentei! — nem ő írta-e nekem tíz vagy tizenegy év előtt, midőn a velencei utban hidegségedet gyantította, nem ő írta-e, hogy barátságod szüntével, életének egy nagy öröme huynya el, s hogy ezen esetben, ugy látszik, az élet sem kellene! ő egykoron nekem is sok édest íra, s ezekért, bár ötet e kebelhez soha nem szoritottam is, nem lehettem eránta hideg. Ezért fáj nekem a történet, s most, midőn a levelek vissza-küldésével az utolsó csomó is elszakadni látszik, most ébred fel bennem azon gondolat, ha nem volna-e lehetségés a béke? — azt irád valamikor, hogy az elszakadt szerelem — igen, de az elszakadt barátság — soha többé össze nem forradhat. Nem próbáltam, édes Palim, annál fogva nem itélhetem meg, ha ez pszichologiai igazság-e? Mátyás király ugyan azt állítja, hogy: a visszabékélt barátság, és az ujra melegített lév, két izetlen porték! — de ha a szakadás csak félreértés, és hirtelenkedés miatt történt, nem lehet-e olyankor a csomót ismét szerencsén megkötni, ha másként a barátságot a szíp és jó szeretete szövé meg? —

Más kérdés, megvallom, ha moralitás, személy-becüelés forogának fenn! — mindenesetre, megtörténhetik, hogy igazad van, s ezen barátságának szakadva kell maradnia. Nem tudom, mint éri ezt Döbrentei? de te, édes Palim, lehetetlen, hogy örömet vesztenél el, ha talán nem azt a Döbrenteit is, ki iránt most hidegséget érzesz, — azt minden bizonynal, a ki nekéd Erdélyből az ifjuság napjaiban szívének melegségéből írta sorait, a kinek levelei téged, az egykori magános lakásban forró bizalommal látogattak meg, s kebelnek titkait hozták kebelhez? — Látod, édes Palim, hogy hevülök! — a te réad, a te rólad gondolkodás okozza ezt. Oly nagy, oly temérdek, oly megmehetőtlen ez a világ! de mit csinál ezen temérdekségben az, a ki felé honnan sem nyul egy nyújasan intó kéz, sehonnan sem mosoly egy biztató ábrázat. — Mert nem azt irád-e, hogy: neked, kivülem senki sincsen! s mi vagyok én, édes barátom? én, kit inkább megholt kedveseid közé számlálhatsz, mint az élők közé! én, a ki örömeiket adni, és venni már régen elszoctam; én, a ki életnekem harminczötödik évében, kopasz homlokmal s elráncozosodott arccsal, már az öreg-ség képét viselem, s szívemet készülök e mellből kiszakasztani, hogy fájdalmakat többé ne érezzek! —

Elkeserítlek panaszaimmal, ki vigasztalom kellene! — de hát mondok geniusomnak, hogy habár ily setéten, ily panaszosan is, végezetre rá segített, hogy egy levélkét írkaíhattam, hogy neked, tollam vonássalmal tudtadra adhattam, mely forrón szeretlek még mindég! Pál, Pál! ez a homlok még komorabb, ez a kebel még borogóbb eszen, s jóni fog idő, melyben irtózni fogok tollamól, mert a betű, mely belőle kifolyand, — epévelt teljes leszen, s mérgegel. Ha ezen nyomorult pillanatokban leveleimet nem venedd, ha emlékezetemet eltődés semmi megújítani nem fogja, kérek barátságunkra, kérek édes Palim, ne vedd azt szerencsétlenségnek!

Mint van a te Kriskád? öleld meg e szeretetre méltó aszonyt helyettem.

Aspásid! most vedvém, de még nem olvasd.

— Leveledet vedvén, azonnal leültem, hogy nekéd írjak, s ha Bay Gyuri, ígérete szerént, által jön, kezébe adhassam.

Öllelek, csókollak, édes Palim! — élj szerencsésesen, s emlékezzél meg rólam! Ferid.

Renan új munkája.

Renannak a „Jézus élete” irójának, egy új műve jelent meg Párisban „Értelmi és erkölcsi reform” czim alatt.

A hírneves francia gondolkodó, ki kortársai között egyike azoknak, kik legelfogulatlanabbul itelik meg a legközelebb lefolyt éveket, először írt munkájához, melyből magának a munkának jellemzésére néhány részletet átveszünk.

Miután Renan elmondta volna röviden munkája tartalmát, — legnagyobbbrzst elmékedések azok, melyek a mult háboru folyama alatt születettek — így ír: „Azt tettem életem álmává, hogy gyenge erőmhöz képest Németország és Franciaország szellemi és erkölcsi szövetésén munkálkodjam, oly szövetségen, mely azután multhatlan Angliát is magához vonzza volna, s oly hatalmat alkotott volna, mely az egész világot uralkodni képes, azaz: képes azt vezetni a civilizáció ósvényén, egyaránt távol a demokracia vak buzgalmatól, s a multhoz való visszatérés gyermekes törekvéseitől, a mely mult nem ledhét fel soha többé. Álmaim meg van semmissive. Oly örvény tátoang Francia- és Németország között, melyet évszázadok sem fogják betölteni. Az Elzászon és Lotharingian elkövetett erőszak sokáig leszen sajnó seb, s az állítólagos béke-biztosíték, melyről a német államfőriak és hírlapírók álmodoznak, végtelen háborukra nyujt keszeséget.

„Németországnak köszönhstem azt, mit magamban legjobbnak tartok. E szerint kell tehát megítélni, mit vesztettem, midőn láttam a nemzetet, melytől az idealismust tanultam, kikacozgni mindent, a mi ideális, midőn Kant, Fichte, Herder és Göthe hazája azon az uton volt, hogy az egyoldalú patriotisumus legfien kitözött czélja; midőa a nép, melyet hazámiai előtt a legerkölcsebbebnek, a legműveltebbnek tűntettem föl, oly katonákban mutatta be magát nálunk, a kik minden idők zsoldosától alig különböztek, roszakarutnak, tolvajok, iszákosok, erkölcsetlenek és fosztogatók voltak, mint akár Wallenstein idejében; s végre midőn az 1813-dik év nemés, új letrre éledt Németországa, melyet Európa a „nagyelkűség” nevében ébresztett ujra föl, a politikából számúz a nagyelkűségbe való minden tekintetet és azon elvet állítja föl, hogy a népek kötelessége önzőknek lenni, vételnek tekinteni egy szegény nemzet tévedését, a melyet uralkodó rosz utra vezettek, egy fölületes, egy — bevallom — politikai értelem hiával levő nemzetet, a melynek egy hi-bája volt, meggondolatlanul kísérletet tenni az általános szavazattal, melyből egy nemzet sem verődhetett volna ki jobban. Németország, a mely a világ előtt a köteleesség nevetéségesnek, a hazáért való küzdelmet vételnek tűntette föl, igen szomorú kiábrándulás azokra nézve, kik a német kulturában látták az általános civilizáció jövőjét. A mit mi Németországban szerottunk: egyetemessége, az értelem és emberiség magasabb felfogása, az nem létezik többé; Németországa nem más ma, mint egy nemzet, ma minden nemzet közt legerősebb, — de tudjuk, mily gyorsan mulnak el az ily hegemoniák. Oly nemzet, mely szerepét csak saját előnye érvényesítésében keresi, elvesztette általános eldálai által gyakorolja, a merev patriotisumus ellene törekszik az erkölcsi és értelmi hatásnak. Mi, kik egész életünk folytán arra törekedtünk, hogy megóvjuk magunkat a francia chauvinizmustól, hogyan tudók egy idegen chauvinizmus korlátolt nézeteit elfogadni, a mely ép oly igaztalan, ép oly lértelen mint a francia.

„Senki sem volt nálamnál igazságosabb a német faj nagy tulajdonai, komolysága, tudománya, szorgalma iránt, melyek majdnem pótolják a lángészt és ezerszer többet érnek a tehetségnél; igazságosabb azon köteleességérzet iránt, melyet jóval elője teszek a hiúság és a becsület azon rugójának, mely a mi erőnk és a mi gyengeségünket képezi. De Németországa nem veheti magára az emberiség egész művét. Németországa mit sem tesz a többi világért, ha nincs érdeke benne. Igen nemes ugyan a német liberalis-mus, melynek tárgya nem annyira az osztályok egyenlősége, mint az emberi természet mivédsé és nemessitése általában; de az emberi jogok is jelen-tenek valamit. Ez: ezek a mi tizennyolczdik szá-

meg az erkélyen, és éles vizsgálat-tárgyukká tett egy tisztes külsejű vidéki urat, ki egész nyugodtan Elt 12. számú erkély-székén. Nemsokára Thaisz Elek városi főkapitány is megjelent az erkélyen és az öreg ur közelében foglalva helyt, azt élesen vizsgálta. E közben a bejáratnál egy egész őrszár jelent meg, az utakon pedig külön, 60 tagból álló őrség volt föllálítva. B. Orszay ez intézkedéseket hallva, hirtelen elhagyta a színházat. Végre külsőt, hogy ismét sok zaj volt semmiért s a demonstráció nem történt meg. Az előadás békésen végződött, s a nap hőse, a kérdéses öreg ur, az előadás végén, követve a rendőrök és a főkapitány éber tekintetétől, nyugodtan távozott. A vaklármára az adott okot, hogy egyik nagyobb vendégének szolgálja a kérdéses ur számára erkélyjegyet váltva, egyuttal több vendég számára is hozott egyszerre 9 földszinti jegyet, s ez elég volt arra, hogy a 12. számú erkély-jegy tulajdonosa botránnyat akar csináltatni, és erre való a 9. földszinti jegy.

Farsangi hírek. A gazdasszony-egylet nagy álarozos bálja (az árvák javára) fogja megnyitni január 7-én a farsangot. Két zenekar fog játszani benne s éjféltkor olasz modoru tombolat tartanak, melynek összes nyereségét száz darab tizfrankos magyar arany képei. A kinek számlapján először jó ki mind a 15 szám, az nyeri a tombolat: kétszáz frankot. Bementi díj egy tombola-lappal 1 frt 50 kr., este a pénztárnál 2 frt, külön tombola lap 20 krajczár. — Az első nagyobb táncvizsgálat a jogászok bálja lesz jan. 17-én. — A technikusok bálja pedig jan. 24 én lesz.

Érdekes látogatás gr. Andrássy miniszternél. A közös külügyminiszternek közelébb érdekes látogatója lesz. Ez nem más, mint a montenegrói államtanács elnöke: Petrovics Boge, unokabátyja Montenegró fejedelmének s a nem rég oly nagy fényvel megkoronázott korona-örökös születésig a trón örököse. Petrovics, vagy a mint magát nevezeti: „herceg Petrovics“ Bécsbe érkezett s azonnal kihallgatást kért gr. Andrássy-nál. Mint írják, két hétig szándékozik a „herceg“ Bécsben időzni, és mint kijelenté, nincs semmi hivatalos küldetése, csupán a város megtekintésére és szórakozás kedvéért mulat az osztrák fővárosban.

Jótekingy végrendelet. Báró Jellasics Ede volt horvát kancellár végrendeletében következő minket is érdeklő jótekingy intézkedéseket tett. Öt zágrábi háza és torontalmegyei 600 holdnyi birtokát élethosszigan egy nőrokonára hagyta, kinek halála után azonban eladandók, s öt egyenlő részben a zágrábi muzeum, magyar muzeum, zágrábi színház, magyar nemzeti színház és végre az irtalmas barátok zágrábi kórháza javára fordítandók.

Fölvívás. A téli évszak közeledtével többek fölvívására nemzeti irodalmunk újabb s jelesebb termet megszerezni oajtván, előfizetést nyitok félévi olvasásra 3 frttal, remélve hogy a megvé értelmisége nem vonja meg pártfogását, — mit annival inkább kérek — mert átolvasott könyveket a félév elteltével az ugoceamegyei néptanítói egylet könyvtárának gyarapítására fogom átengedni. A régiebb irodalmi művek közül azok, — melyeket a mult 1869 év decz. 1-ső napi szerencsétlen árviz megkimélt, — szintén az olvasók használatára áll. — Tiszta-Ujlak, 1871. novemberben. — Doby Antal.

Fejedelmeknek szülő. A brazilai császár egy tette, melyről az olasz lapok megemlékeznek. Rómában jártakor meglátogatott egy öreg brazilai szobrászt, ki szögényes szobájában betegen és nyomorban sinlődött. A fejdelem azonnal gazdagon megajándékozta szerencsétlen honfiát s ígéretet tett, hogy családja fenntartásában továbbra is segíyezni fogja.

Hűlen asszony, hegyetlen férj. Bó-Sárkányban, Kalocsa környékén, a mult hóban egy odavaló gazdaember feleségét hűlenségben kapta s haragjában azt az elégtételt vette rajta, hogy

lábánál fogva fölakasztotta a mestergerendára s ott vízbe áztatott kötéllal addig verte, míg elájult. A hatóság azonnal intézkedett elfogatása iránt s majd a törvényesek fog igazságot szolgáltatni köztük.

Kincésdők. Nagyváradról írják, hogy ott bámulatos szorgalmat fejt ki néhány ember, ki a vár körül okvetlenül kincset akar fölfedezni. Egy-két hó előtt megtiltották a kincésdészt, okul hozván föl, hogy a kincskereséssel a várfalakat rongálják meg; a lankadatlan buzgalmu emberek azonban annyi biztosítékot tettek le, hogy ismét megengedték nekik munkájok folytatását. És most éjjel-nappal ásának, mint mondják, mindaddig, míg kincsest találnak. Azt, a ki fölvilágosítani akarja őket, megvetik, mint ellenséget, ki megzavargadósukat irgyli.

Griszta Agoston hasáncfja, ki 1848 előtt köz- és váltóügyvéd volt, 22 évi számkivetés után nemrég a hazába visszatérván, fürdő-utca 1. szám alatt földszint ügyvédi s ezzel egybekötve nyelvfordítási irodát nyitott. Párisban 17 évig mint a szajnamegyei törvényesek hiteles tolmácsa, valamint a két párisi s egyik londoni világkiállításon is hasonló minőségben működött, minek folytán alkalmá nyílt az európai államok törvénykezőivel gyakorlatilag megismerkedni, s a párisi közönségnek külföldi törvényes ügyeiben mint közvetítő, szolgálatokat tenni. Itthon már most ügyvédi tevékenységét is folytathatja, s a belöldieken kívül vállalkozik nevezetesen külföldi törvénykezői ügyek közvetítésére, találmányi szabadalmak eszközésére, mindennemű értesítésekre stb. Hozzászant tanulmányai s tapasztalatai a külföldi törvénykezők körül, valamint az európai főnyelvekben való alapos jártassága biztosítékot nyújtanak arra, hogy az őt bizalmukkal megtisztelő feleknek hasznos szolgálásokat teend.

Avilág összes vakok intézetének igazgatói és tanárai kongresszusát készítik elő Bécsben 1873-ra. Ily kongresszus összesen még csak kettő tartott. Egyik Párisban 1784-ben, a másik Bécsben 1804-ben.

Egy rajongó szerelmes. Egy szerelmes francia a napokban így fejezte be levelét „galamb“-jához: „A postabélyeged, lelkem álomképe, mely levedlre volt ragasztva, gyönyörrel elnyeltem! Hiszen tudom, hogy te megnyitad azt, galambom!“

Halálhíradások. Rollyfy Rezső köz- és váltóügyvéd Pesten 52 éves korában; Miksik Imre pozsonyi kanonok nov. 29-én 80 éves korában meghalt. — Mező-Berényből Szakál Antal, a békésmegyei állandó bizottságnak tagja, 1848-49-ben önkénytelen lovas szabadsapatbeli főhadnagy elhunytáról vettünk gyászjelentést.

Adakozás. A b. Eötvös Józsefnek emelendő emlékszóborra a „bécsi egyetemi magyar klub“-nak Mészöly Géza festő nevére szóló írvén utoljag adakoztak: Gutmann L. 1 frt. — Eötvös Lajos 1 frt. — Összesen 2 frt.

Nemzeti színház.

Péntek, decz. 1. „Julius Caesar.“ Szomorujáték 6 felv. Irta Shakespeare; ford. Vörösmarty.
Szombat, decz. 2. „Lohengrin.“ Regényes opera 3 felv. Szövegét s zenéjét szerezte Wagner R.
Vasárnap, decz. 3. „Toldi Miklós.“ Szinma 3 felv. Irta Szigeti József.
Hétfő, decz. 4. „Bánk bán.“ Eredeti szomorú játék 5 felv. Irta Katona J — (Jókayné assz. fölépelt).
Kedd, decz. 5. „Dinorah.“ Opera 3 felv. Irta Meyerbeer.
Szerda, decz. 6. „Julius Caesar.“ Szomorú játék 6 felv. Irta Shakespeare; ford. Vörösmarty.
Csütörtök, decz. 7. „Lalla-Roukh.“ Vig opera 2 felv. Zenéjét szerezte Dávid Bódog.

Szerkesztői mondanivaló.

— A pap köleséről igen hosszú s egyhangu az elmékedés. Egy-egy strófabán van itt-ott némi él s némi kedély. De az istenért 104 soros verset írni arról, hogy a pap kölesét megette a veréb, mégis sok!

R. Keresztúr. Sz. K. Elég csinos hangu, kedélyes kis vers; de közlére még sem való. Egyhásmunkája csak krónikai, s belső alakítása a dal kelleknek nem felel meg.

B. J. „A szomorú fű“ sokkal gyöngyöb, mint az előbbi. Ha ismét akad egy sikerültebb a többi közt: azt talán közölhetjük.

Levél K. A-hoz. Meleg és valódi hang. A levélforma, mely több szabadságot enged, mint a dal vagy ének, menti a szerkezet némi lazasságát. A külalak hagy fenn még némi kívánni valót — de talán azon is lehet segíteni; s ha igen, közölni fogjuk.

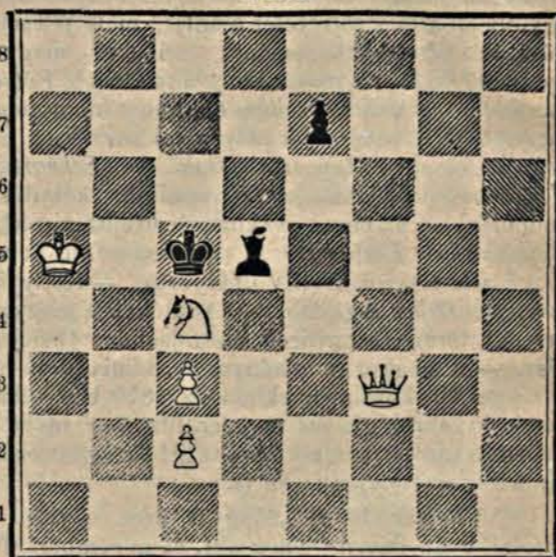
P. Teres. Egyes sorok jobbak most; mások jobbak voltak előbb. Az egész sem úgy, sem így nem kielégítő. Nem világos s nem elég meleg; most tán még kevésbé, mint előbb. Talán ezt hagyjuk pihenni. Más, meglehet, egy öntetre jobban fog sikerülni; a sok fűrés-faragás sem használ mindig.

Szedáni. Az ó- és újékieket szívesen közöljük. De kérjük, engedje az álnév helyébe saját nevét tennünk.

SAKKJÁTÉK.

628-ik sz. f. — Seipel Sándortól (Soósmezőn.)

Sötét.

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 623-ik számú feladvány megfejtése.

(Heydt Ottó-tól Laibachban.)

1. Bh8-h2 — — — — — tetszés szerint.
2. H v. Bástya mattot ad.

Helyesen fejtettek meg: Veszprémben: Fülöp József. — **Miskolcon:** Czenthe József. **Jászkiegyén:** Galambos István és László. — **Czeglőden:** Galambos Károly. — **Pesten:** Márkus Miklós. — **Váczott:** Rosstetter Keresztély. — **Pesten:** Pósfay Sándor, Békessy László. — **Karacson:** Kacsó Lajos. — **Nagy-Szalotán:** Kovács Albert. — **A pesti sakk-kör.**

Nyilt-tér. *)

Legujabb naptárak.

Szerencse naptár az 1872. évre. Számos képekkel, világosított példával, utmutatással és tanácsal arra nézve *miként lehetünk e földön szerencsések?* — Szerkeszti Szerencsés Jenő. Ára füzve 60 kr. o. é.

Eladó leányok naptára 1872. szökt. évre. Több tapasztalt hölgy és férfi hátrahagyott kézíratai után szerkeszti *Tölvölgyi Titusz.* Ára füzve 50 kr. o. é.

Kapható minden könyvárusnál az országban.

*) E rovatban közölt cikkeikért csupán a sajtótörvények irányában vállal felelősséget a Szerk.

Melléklet: Előfizetési fölvívás a „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ 1872-ik évi folyamára.

Melléklet: Előfizetési fölvívás a „Nefejejts“ 1872. folyamára.

TARTALOM.

Kármán Fannia (arcképpel). — Örvénynek. — Halál az erdőben. — A fű és leány-testvér. — A világ legnagyobb orgonája (képpel). — Egy rémjelenet Chicagóban (képpel). — A Földközi-tenger hajdan és most. — Kölcsény levele Szemere Pálhoz. — Renan új munkája. — A só és a vas (képpel). — Egyveleg. — **Tarhas:** Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Balcsetek, elemi csapások. — Mi újság? — Adakozások. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.** (L. magyar-utca 21. sz.)

Legujabb naptár.
Szerencse naptár
az 1872-ik évre.

Számos képpel, világosított példával, utmutatással és tanítással arra nézve, *miként lehetünk e földön szerencsések?*

Szerkeszti Szerencsés Jenő.

Ára füzve 60 kr. o. é.

Kapható minden könyvárusnál.

a köszvény- és csusz-betegeknek.
Szives figyelembevételre
Hogy az erdei gyapot-készítmények, nevezetesen az olajjal bedörzsölések, a hajkenőcs, a bonbonok élvezete, különösen az erdei gyapot-harisnyák, nadrágok és mellények hordása közvetlen a testen, és a különösen fájós izületek beburkolása erdei gyapot-vattával nekem magamnak észrevehető segélyt, könnyebbülést és javulást idézett elő, sőt végre a sokévi csusz bajokat meggyógyította, örömmel elismerem **Lalritz** urnak Remdában az alulírott, valamint azt is, hogy tanácsára ugyanazon szer több betegnél javulást idézett elő. — Würzburg, 1870. november 20-án.
Dr. Textor Károly, egyetemi tanár.
Egyedüli főraktár Buda-Pest részére **Sigmund József** urnál, városház-utca 1-ső szám a „zöld koszorúhoz“ Pesten. 1199 (3-4)

Heckenast Gusztav könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz. a.) megjelentek és minden hítelek könyvkereskedésben kaphatók:
Okmánytár
Magyarország
függetlenség harczának történetéhez
1848-49.
Kozli PAP DÉNES.
Első kötet nagy 8-rét (424 lap) Füzve 3 ft. Második kötet. (500 lap) füzve 3 ft. 60 kr.

Karácsonyi és újévi ajándékok.
Löwinger A. és Társa
papir-kereskedése
Pesten, hatvani-utca 6. sz., a „tanulóhoz“
ajánlja a következő alkalmi cikkeket:
Levélpapírok.
100 db. névvel dombornyomat 50 kr.
100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft., 1 ft. 20 kr.
100 db. monogrammal színnyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
100 levél czeffel, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.
100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
1 rizma, 960 levél negyedrében, czeffel fekete nyomat 7, 8, 12 ft.
1000 boríték csúpi papírból, negyedré a czeffel fekete nyomatban 5, 6 ft.
Látogató-jegyek
à la Minute.
Színes nyomatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.
100 db. finom színes karton 80 kr.
100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
100 db. könyvmatu finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
Minden további sor 10 krral több.
Levélpecsét-bélyegek.
1000 db. arannyomatu 2 ft. 50 kr.
1000 » vers 2 ft. 75 kr.
1000 » domborított papírból, kintzen 3 ft. 75 kr.
Minden további ezer 50 krral olcsóbb.
Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másoló könyvekben. — Nyomdaimunkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélbel megrendelések utánvétel mellett teljesíttetnek. — A fenn elősorolt mennyiségeken kívül — kevesebb nem rendelhető meg. 1155 (11-0)

Uri-utca 1-80 sz.
Legujabb női-ruha-kelmék
bámulatos olcsón!
Hamburger Adolf
üzletében
PEST, uri-utca 1. sz. párisi ház.
Minták kívánatra küldetnek mindenfelé ingyen és bérmentve.
párisi ház.

Boissonneau M. A.
(Rue Vivienne N-o 17 Paris)
van szerencsés a nagyérdemű közönségnek tudomásra juttatni, hogy ó. f. évi **december 20. és 21-én** Pesten, a „**Magyar királyhoz**“ címzett szállodában leend. — s látogatókat fogad el. 1204 (2-4)
Az általa részarányos alakban készített szem az elvesztett zsebre könnyen felilleszthető, — eltávolítja belső kettős kimetszés különös formája által a szemgyulladás minden okait s más egyéb káros befolyásokat; a kényes orna természetes működését helyreállítja, s mozdulatai ép oly kifejezők, — s tisztasága s tökéletessége által kedves benyomást eszközöl.
Az ál-szemnek e remek műve, hosszú évek ismert gyakorlatán alapszik, — s nem tévesztendő össze a közönséges kereskedésben előjövő készítményvel, — mely hibás, s nem teljes szerkezete által folytonos tisztátalanságnak van kitéve, s a szem-héjat s pillár elmozdítja vagy megrongálja, s az egész arczulának merevsé visszataszító kinezést ad.

HETI-NAPTÁR.																
Hónapi-és hetilap	Katholikus és protestans naptár		Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	N a p			H o l d								
					hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.						
Deczember																
10 Vasár	A 2 Judit	A 2 Judit	28 C 28 István	Kislev. R.	27	257	59	7	232	6	5	13	2	59		
11 Hétfő	Damasus pápa	Damáz	29 Peramon	28 Enosz	259	0	7	39	4	7	248	1	6	37	3	36
12 Kedd	Maxencz püsp.	Bulesú	30 András ap.	29 Efraim	260	1	7	40	4	8	263	59	7	58	4	23
13 Szerda	Lucza szüz	Lucza	1 Deczember	1 Tebet R.	261	2	7	40	4	8	279	12	9	13	5	23
14 Csüt.	Spiridion	Agnellus	2 Habakuk	2 Ezekias	262	3	7	41	4	8	294	16	10	12	6	36
15 Pént.	Ireneus püsp.	Valerján	3 Sophonias	3 Oltarú. v.	263	4	7	42	4	8	308	30	11	0	7	55
16 Szom.	Etelka, Ezeab.	Ananias	4 Borbála	4 S. Vajeg.	264	5	7	43	4	8	323	28	11	35	9	15
Hold változásai. ● Ujhold 12-én 5 óra 18 percokor reggel.																

Csak alapos gyógyítás biztosit utóbjok ellen.

Titkos betegségeket, s tehetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori magolések, sőt a végképeni tehetlenséget katonai és polgári körökben sikerrel használt egyszerű módszerrel anélkül hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátlatnak, minden izgatószer nélkül bámulatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezett 48 óra alatt) gyógyítja **Wels J.** gyák orvos és stülész, az iteni os. kir. garalson főkorásban kiszolgált osztályorvos, a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja minden alkalmassággal ug, a titoktartás, mint a gyógyezelokhoz jól beosztott **rendelő-intézetében Pest, Sebestyén-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2-huszár-hoz”** címzett kávéház felett), naponkint reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Fértek és hölgyek részére külön-külön városoba van
Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 1096 (11-12)

Mindennemű takaró-papiros (Makulatur)

kapható Pesten, egyetem-utca 4. sz. alatt.

Cs. és kir. szabadalmazott, a maga nemében egyetlen hatású patkány- és egéirtőszert. Egy hádog doboz ára 1 ft., 6 doboz 5 ft. o. é.

Cs. és kir. szab. gyökere-senható poloska-irtőszert, butorok számára. Egy üveg ára 40 kr. 6 üveg 2 ft. o. é.

Fülmulhatlan hatású **poloska-irtőszert,** falazat számára. Festésnél, meszelésnél vagy falak mizolásánál a festékbe, meszbe vagy vakolatba keverésére alkalmas. Egy pintes üveg ára 1 ft., 6 pintes üveg 3 ft. o. é. 1 pintes üveg elég-séges egy közepnagyságú szobára.

Specialitás, kitűnően biztos és gyökere-senható **sváb-bogar** (Heimchen) irtópor. 1 csomag ára 30 kr., 6 csomagára 1 ft. 50 kr.

Valódi persarovar-por, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára 40 kr., 6 nagy üveg 2 ft. o. é. — Egy kis üveg ára 20 kr., 6 kis üveg 1 ft. o. é.

A legcélszerűbb megrendelések is, a illeték beküldése vagy utánvét mellett, pontosan teljesítenek. Minden cikkéhez a szükséges használati utasítás mellékelve van.

Nagybani árszabályok a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak kívánataira díj- és börtmentesen megküldötenek. **Alóliirtó gyár,** különösen meg-egyeszede folytán, egyszerűsind városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruaktá-
rak, kórházak és egyes helyiségeknek személyzete által a nevezett fertőktől megtisztítására kezesség mellett vállalkozik. 1152 (12-24)

Azon hathatós eredmények közül, melyek féregirtó szereim alkalmazása által elértettek, csupán a következőket vagyok kiemelni: a nagy, kir. miniszter-elnökök és nagy, kir. belügy-miniszterium palotái; továbbá Festetich Agoston és Festetich Dénes grófok palotái stb. stb.

Számos megrendelést vár: **REISS B.** magyar. kir. szab. vegy-szerek gyára a fergek gyökere kiirtására. Pesten, három korona-utca 9. sz.

Szecekvágó-gépek leírása.

I. Samuelson-féle kisebb fajta szecekvágó.

mely az 1858-ki és későbbi kiállításokon arany-éremmel és dicséző oklevéllel jutalmaztatott.

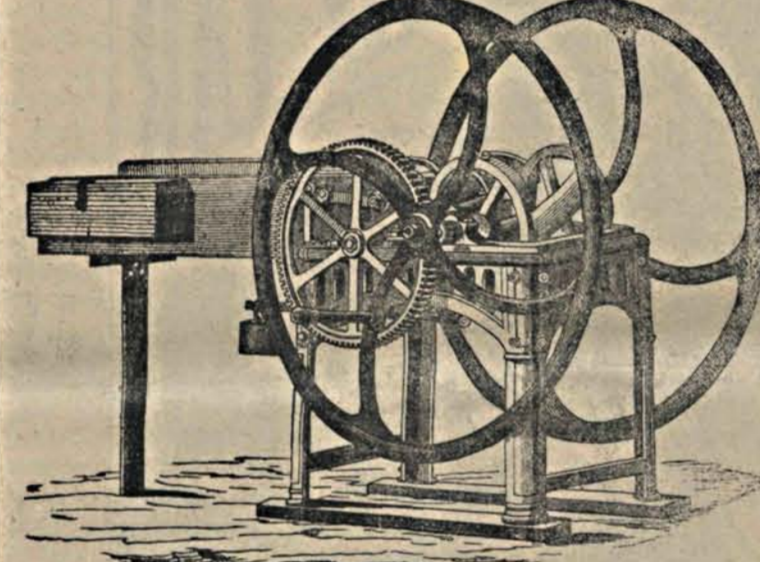
Ezen szecekvágó az 1858-ki kiállításán 40 közt azért kapott arany-éremet, — mert kis gazdának való legkisebb szecekvágó, s egyszerű szerke-zete, jó könnyű kezelése és szapora munkássága által tündette ki magát. A gép egy négy lábón álló szilárdon összeépített vasállványból áll, melynek elő-részen a fő- és hajtó-tengelyen a szulkerék (lódító) látszik. Ezen kerek két kül-kör alakú (convex) kék van, mely a lódítókerék egymás ellen álló karjaira két-két csavarral van megerősítve. A másik két-két csavar, mely ugyanezen lódítókerék karjaiba van illesztve, arra való, hogy a kékék élet, szigorúan lehessen a gép előréhez állítani, hogy a szalmát vagy vágandó takarmányt egyenesen elmesse. A főtengely folytatásán van egy csiga, mely alul a gép állványban és tengely alá és fölébe illesztett két fogas henger tengelyén levő oldalfogas kereket hozza mozgásba. A vágandó takarmányt pedig a fenn em-lített két henger hozza a kék alá.

Használat alatt ügyelni kell, hogy minden csavar erősen meg legyen szorítva; a tengelyek, csapáskerekek és perselyek tiszta faolajjal megolajozva, a por és piszoktól tisztán tartva legyenek, különben a gép időnként romlásnak indul. Ezen szecekvágó-gép mindenféle takarmány-vágásra egyiránt alkalmas, legyen az széna, szalma vagy kukoricaszár. Pontos és jó kezelés mellett 1 óra alatt könnyen 30 véska fél hüvelyknyi hosszú szecekvág. — Gyári ára 50 ft. osztrák érteken.

Készül a gyárban ugyan a géphez hasonló nagyobb és szerkezeténél csak azzal különböző szecekvágó, hogy a felsőbb henger a beletett vágandó takarmány után fölébb vagy lejjebb emelkedik és a vágandó takarmányt mindig egyformán megnyomva tartja. Ezen gépen jó kezelés mellett könnyen 40-45 véska szecekvágó lehet óránként venni, egy embert a gép hajtá-sára, egyet az etetésre használva. Ára 60 ft. osztr. ért.

II. Amerikai szecekvágók.

Ezen szecekvágók egy szilárdon összeállított fa-állványból állanak, melyeknek elő-részen két öntött vas fogatlan henger-kerékre vannak a kékék, számszerint 4-3 és 2-re illesztve. Ezen hengerkerékek tengelyének két oldalán vannak hajtók és hajtókerékek alkalmazva. Ezen hajtókerékek mellett van egy kis fogas korong, mely egy a szalmához alsó henger tenge-lyére illesztett nagy kerékbe, mely tengely másik végén szintén egy

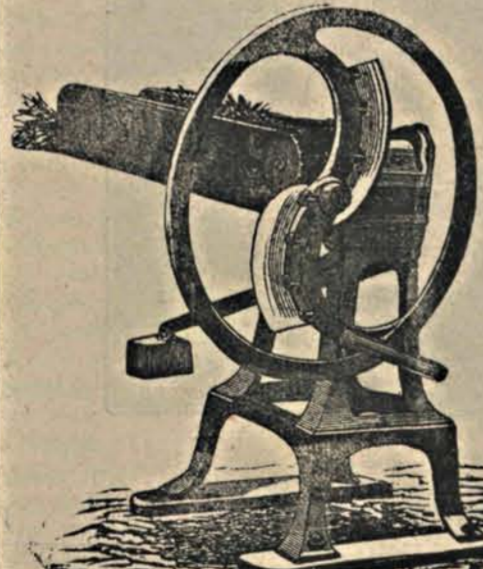

fogas kerék van, mely által a felső fogas henger hozatik mozgásba. Ezen gépek egyszerű szerke-zetük és tartósságuknál fogva igen kedveltek, és ta-lán magából a gyárból már pár ezer van Magyar-oroszán elterjedve. — Ezen szecekvágóval a 4 és 3 kékűn lehet az első negyed, fél és 1 hüvelyk-nyi hosszú szecekvágó venni, a mint a négy kékűn 4, 2, vagy egy késsel vág az ember. A 3 kékűn pedig 3, 2 és egy késsel vág. A két kékű szecekvágó vág kétféle szecekvágó, fél és egy hüvelyknyi hosszú, a mint két vagy egy késsel vágunk. Meg kell emlí-tünk, hogy ezen szecekvágóknál azelőtt vízszontal volt az alsó henger elítváta, most azonban ezt el-hagyva egészen szorított fogas vas-hengerek alkalmaztatnak a takarmányt a kék alá való to-lására, melyek azt sokkal biztosabban és egyenlő-ben eszközölik. A munka előtt különösen vigyazni kell arra, hogy a csavarok megerősítve, a tengelyek és perselyek tiszta faolajjal me-golajozva s a gép por és piszoktól ment le-gyen, különben hamar romlásnak indul. Ára ezen gépeknek: 4 kékű, lóerőre alkalmazható 220 ft. o. é. vág óránként 250-300 véska szecekvág. — 4 kékű ember és lóerőre, vág: lóerővel hajtva 120-160 véska, embererővel hajtva 60-80 véska; ára 130 ft. o. é. — Embererőre 3 kékű, vág óránként 50-60 véska; ára 105 ft. o. é. — Embererőre 2 kékű vág óránként 40-50 véska; ára 85 ft. o. é. — Különbön e gépek váganak egy-átal, különben 2 kékű szecekvágó az 1858-ki évi gazdasági kiállításon ezüst-éremmel jutalmaztatott szilárd szerke-zete és könnyű kezelése miatt.

Ezen amerikai szecekvágó-gépeket legújabbban vasállványra is készíti a gyár különféle nagyságban, de mindegyike 4 kére. — Ezen gépek erős alkotásuknál fogva lóerőre is alkalmazhatók; ára 180-160 ft. osztrák érteken.

III. Richmond- és Chandler-féle szecekvágók.

Ezen gépek szilárd és csinos alaku vasállványuk, a metszőkék szintén külkör- (convex) alakuk és a hajtó-kerék egy-más átellenében álló karjaira vannak csavarok által megerősítve.

Az ezen karokon lévő többi négyzetű csavarok arra való, hogy a két a gép elejére szigorúan oda lehessen igazítani, hogy a vágandó takarmányt tökéletesen elvágja. Ezen gépek közül a kisebb fajtának hajtókerék tengelyén van egy csiga alkalmazva, mely az e tengely alatt és fölött levő szalmához-tengelyek végére illesztett fogas kereket, illetoleg hengereket hozza mo-zgásba. A gépek felső henger mozgó — föl és le — mely szerkezeténél fogva a vágandó takarmányt, legyen az több vagy kevesebb, mindig egyenlően össze-szorítva a kékék alá hozza. Ezen gépen könnyű kezelés mellett lehet óránként 50-60 véska szecekvágó vagy akár milyen takarmányt — legyen az széna, szalma vagy kukoricaszár — venni; ára 50 és 70 ft. osztrák ért.

A második ennél nagyobb szecekvágó-gép, hosszas négyzetű-alaku állvány közepén nyugszik, két tengelytartó perselyben, a fő- vagy hajtó-tengely, melyen a szulkerék van szintúgy a külör-alakú kékékkel és csava-rokkal, mint az előbbiek, el van látva. Ezen tengely végén egy kisebb fogas kupkerc van alkalmazva, mely által ezen tengelyre függőlegesen, de vele egyaránt fekvő tengelyt hoz mozgásba. Ezen tengely végén van ismét egy kis fogas korong, mely által egy közvetítő nagyobb és kisebb fogas kerek mozgat-tatik. Ezen kisebb kerék bele vág egy a szecekvágó-gép alsó hengertenge-lyére illesztett nagyobb fogas kerékbe és azt hozza mozgásba. Ezen tengely-középe felé ismét van egy kerék és forgat egy fölötté levő a felső szalmához-henger-tengelyel összekötött könyvtengelyt, és így a felső szalmához-hen-ger, mely a könyk-tengelynél fogva a vágandó takarmány mennyisége után fölébb vagy lejjebb mozgó és a takarmányt mindig szorosan összeszorítva a kékék alá hozza.

Ezen szecekvágó a hozzáadott négy pár váltókerékénél fogva négyféle külön hosszúságú szecekvágó alkalmazhatónak, u. m.: 1. Ha az alsó szalmához-tengelyre a 40 fogu kerék van alkalmazva és az ezt hajtó közvetítő kis kerék 12 fogu, negyed hüvelyknyi hosszú szecekvágó. — 2. Ha az alsó szalmához-tengelyre a 36 fogu kerék van alkalmazva és ezt hajtó közvetítő kis kerék 14 fogu, fél hüvelyknyi szecekvágó. — 3. Ha a nagyobb kerék 33 fogu és a kisebb 20 fogu, három negyed hüvelyknyi. — 4. Ha az alsó szalmához-tengelyre a 30 fogu kerék van alkalmazva és az ezt hajtó közvetítő kis kerék 23 fogu, 1 hüvelyknyi hosszú szecekvágó.

Ára a legkisebb félének kéz-erőre 50 ft., a nagyobb kéz-erőre 70 ft., a legnagyobb kéz-erőre 135 ft., a ló-erőre alkalmaznak 180 ft., a legnagyobbknál 16- és tíz-erőre 250 ft.

Ezen gépeknél is vigyazni kell, hogy a tengelyek és perselyek tiszta faolajjal olajozva, a csavarok meghuzva és a gép általában por, piszoktól óva legyen, mert különben hamar romlásnak indul.

1206 (1-3)

Vidats István gépgyára.

Pest, december 17-én 1871.

Előfizetel feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságok együtt. Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politkai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasábotott petít sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többeszi igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasensteln és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Könyves Tóth Mihály.

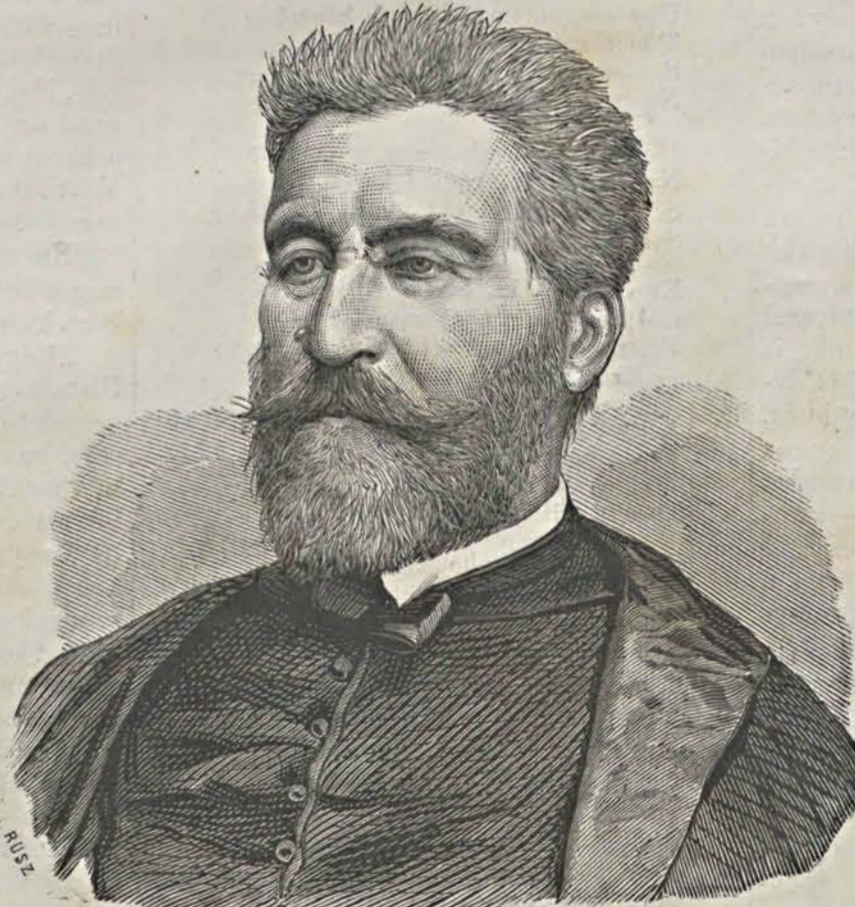
A magyar reformált egyház egyik ki-tűnő dicsekedésének, a protestáns egyházi szónoklat jeles bajnokának, a hazafi érde-meiert is országotan tisztelt Könyves Tóth Mihály debreczeni lelkesnek arczképét s rövid életrajzát mutatjuk be ma olvasóink-nak. Saját régi ohajtásunknak, s bizonyára olvasóink egyik régi s méltó várakozásának teszünk ezzel eleget.

Könyves Tóth Mihály, hasonnevű atyjá-tól s Tyútkodi Mária édes anyjától, 1809-ben, november 30-án született Debreczenben. Vallásos érzelmű szülői korán szívbe csepeg-

Elragadó ékesszólása a népet, tudományos-sága az előjárókat, nyájas modora minden-ki annyira megnyert neki, hogy a bölesé-szettanárrá választott híres Vecsey József megürült helyére még azon évben rendes lelkeszsze választatott a külvárosi (ugy-nevezett ispotály-) templomhoz, mely állo-mását 1836. nov. 13-án el is foglalta. Ez egyházban, mely a belvárosi nagyobb egy-háznak csak mintegy mostoha leányául te-kintetett mindig, s valódi szegényápolója volt Debreczen legalsóbb rendű népének, áldásosan működött s megmutatta, hogy

előjáróságnál keresztül is vitte, bár az új szervezet előnyeit már csak utódja élvez-het. Ezalatt ugyanis a nagy tudományú és híri püspök Buday Ezsaiás halálával egyik belvárosi lelkeszsze megürülvén, erre közakarattal megválasztatott s az egész nép közörsége között foglalta el hivatalát 1842. máj. 2-án.

Népszerűsége s azzal együtt hatása is folyvást nevedekett. Szoboszlai Pap István, a nagy elméjű s ritka hatalmu szónokkal egyenlő mértékben osztott a közelismerés-ben, s a mikor ő prédikált, a nagy templom is szűk volt a hallgatóságnak. Az egyház igazgatásában is egyik főszerepet vitte, s a korszerű és szabadelvű haladás embere le-vén, az egyházi képviselet el-vének érvényt szerezni buzgó-lkodott mindenha. Az 1848-ki szabadsági korszakban sike-rült is ezt keresztül vinni, mi-
kor a presbyterium eddigi ví-
lasztási módját, — mely addig önmagát egészítette ki, — a nép közvetlen választására vitték vissza, s ezzel a valódi képviselet elvét juttatták érvényre.

KÖNYVES TÓTH MIHÁLY.

1849-ben a törvényhozás Debreczenbe költözvén, K. Tóth Mihály országos elisme-rést nyert ugy szabadszel-lemű működése, mint hatal-mas szólása által. Márczius 15-én, s később a muszkák be-jövetelkor elrendelt országos böjt alkalmával tartott egy-házi szónoklatai nemcsak a hazafiak előtt tették feledhet-lenné, hanem a boszuálló ha-talom által is a bünrövására irattak. S midőn a forrada-lomnak vége lön, augusztus-ban elfogatott s beszédei nyil-vános visszavonására és meghazudtolására rá nem birat-hatván, mint lázító és ellen-szegülő, november 30-án kötél általi halálra ítéltetett; az ítélet azonban kegyelem utján, 20 évi vasban töltendő börtönbüntetésre szelidítettet. A husz évből hetet csakugyan ki is töltött, részint az olmtüzi, részint a josphstadtai várbörtönökben.

Debreczenbe 1836. tava-szán térvén vissza, Szoboszlai Pap István mellett azonnal segédlelké-szül alkalmaztatott s ezzel kezdé meg egyházzsónoki pályáját, a nagy Debre-czenben, hol annyi diadalt aratott utóbb s a közkedveltség oly magas fokára emel-dett. Nem is hagyták káplánkodni soká.

nemcsak egyházi szónok, hanem lelkipász-tor is a szó legnemesebb értelmében. A szegényápoló régi, de az új korba már be-nem illő szerkezetére nézve egészen új szer-vezet tervét dolgozta ki s szembeszállva az ósdiak előítéleteivel, azt a városi s egyházi